

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII FEBRUARY – VASARIO 11 1993 Nr. 5

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PREZIDENTO RINKIMAMS ARTĖJANT

(Washingtonas, 1993 m. vasario mėn. 2 d.) Lietuvos Ambasada Washingtone praneša, kad vasario mėn. 1 d. buvo išsiųsti balsavimo biuleteniai visiems Jungtinėje Amerikos Valstijose esantiems Lietuvos piliečiams, kurie laiku užsiregistravo rinkimams.

Visi Lietuvos piliečiai, kurie iki šių metų sausio mėn. 20 dienos užsiregistravo Lietuvos Prezidento rinkimams, galės balsuoti paštu arba tiesiogiai nuvykę į rinkiminius punktus. Balsavimo biuletenyje įrašyti du kandidatai: p. Algirdas Mykolas Brazauskas ir p. Stasys Lozoraitis. Užsiregistravusiems piliečiams ambasada Washingtone išsiuntinėjo vokus, kuriuose yra: balsavimo biuletenis, balsavimo pažymėjimas, vokas, adresuotas Lietuvos Ambasada Washington, mažas vokas balsavimo biuleteniui įdėti ir detalus informacinis laiškas apie balsavimo procedūrą.

Balsuojantys paštu voką su balsavimo pažymėjimu ir balsavimo biuleteniu gali atsiųsti tik Lietuvos ambasada Washington iki šių metų vasario mėn. 12 d. Balsai, gauti vėliau negu vasario 12 dieną, nebus užskaityti.

Lietuvos piliečiai, kurie neužsiregistravo iki sausio mėn. 20 dienos, rinkimuose dalyvauti negalės.

Norintieji balsuoti tiesiogiai gali nuvykti į sekančius

rinkiminius punktus ir įmesti užpildytą biuletenį į balsavimo dėžę (su savimi būtina turėti balsavimo pažymėjimą):

1. Lietuvos Ambasada Washingtone

Adresas: 2622 16th St., N.W.
Washington, DC 20009
tel.: 202 234-5860

Rinkiminė būstinė dirbs:
Vasario, 9, 10, 11 ir 12 d.
nuo 12 val iki 4 val. p.p.

Už rinkimus šiame punkte ir už rinkimų organizavimą Jungtinėje Amerikos Valstijose atsakinga rinkimų komisija Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimams Jungtinėje Amerikos Valstijose praveisti, kurios nariai:

Ramūnas Astrauskas

(pirmininkas)

Regina Bačanskienė

Algimantas Landsbergis

2. Rinkiminis punktas Chicagoje (atsakingas Garbės generalinis konsulas p. V. Kleiza)

Adresas: "Seklyčia"

2711 West 71 st. St.

Chicago, IL 60629

tel.: 312 476-2655

Rinkiminė būstinė dirbs:
vasario mėn. 14 dieną nuo 9 val. ryto iki 4 val. p.p.

3. Rinkiminis punktas Los Angeles (atsakingas Garbės generalinis konsulas p. V. Čekanauskas)

Adresas: Šv. Kazimiero

parapijos mokykla

2718 St. George St.

Los Angeles, CA 90027

Rinkiminė būstinė dirbs:
vasario mėn. 14 dieną nuo 9 val. ryto iki 3 val. p.p.

Sausio 13 d. Vilniuje atidengtas paminklas, pastatytas iš buvusių prie Parlamento rūmų barikadų. Jis skirtas parlamento gynėjams. – Vaizdas iš atidengimo iškilmų. Viktoro Kapočiaus nuotr.

KOKIĄ RUSIJĄ RAS JAV PREZIDENTAS?

Antanas Butkus

Prieš rinkimus JAV kandidatas į prezidentus Bill Clintonas buvo bombarduojamas patarimais kaip laikytis Rusijos ir kitų satelitų atžvilgiu. Daugumas laikė Bill Clintoną kaip kritišką atstovą "Velnio imperijai" ir manė, kad jeigu JAV nepadės, Rusija gali atitekti komunistams, fašistams, revanšistų generolams ar dar kai kam blogiau. Rusija yra kritiškoj padėtyje ir ją išlaikyti – kritiškai pavojinga.

Ne taip seniai Vakarų pasaulio komentatoriai tvirtino, kad tik Gorbačiovas sugebės apsaugoti pasaulį nuo šaltojo karo pavojaus. Tuo pat metu Amerikos politikai ir kiti Vakarų vadai prisibijojo B. Jelcino ir net prieš 1991 metų rugpjūčio pučą, prezidentas Bushas patarė Ukrainai pašalinti Sovietų Sąjungos sudėtyje.

Savaime suprantama, kad yra svarbių priežasčių palaikyti B. Jelciną, nes jis vaidins pagrindinį vaidmenį Rusijos politikoje dar ilgą laiką. Atvirumą, drąsą ir pasiryžimą pertvarkyti visuo-met demonstravo. B. Jelcino žodis net ir daugiau, nei kad buvo M. Gorbaciovo. Tačiau nėra reikalo galvoti, kad bet kokia jam alternatyva yra bloga. Rusijoje kova dėl vadovybės yra mažiau pavojinga, negu mirtina kova tarp demokratų ir reakcionierių. J. Gaidaro atvejis yra pamokantis.

Daug kas Vakaruose bijojo, kad jo nušalinimas premjeru – mirtis reformoms.

Vakarų valstybių spaudimas išlaikyti Gaidarą valdžioje nepasisekė. Tačiau paaiškėjo, kad naujasis premjeras V. Černomyzinas nebus toks reakcionierius, kokio Vakarai bijojo. Priešingai, Vakarų atstovai, kurie su juo susitiko, buvo sužavėti jo atvirumu ir blaiviu protu. Matomai, kad baimė dėl fašistinio diktatoriaus Maskvoje yra perdėta. Nors B. Jelcino patarėjai mėgino išryškinti tokio pavojaus grėsmę. Kai kad ir užsienio reikalų ministro A. Kozyrevo kalba Europos saugumo konferencijoje Stokholme, kuri išgazdino diplomatus dėl galimo naujos geležinės uždangos pavojaus.

Vistiek negalima tvirtinti, kad Rusija saugiai žygiuoja į demokratiją ir laisvą rinką ir kad visiškai pašalintas diktatūros pavojus. Apie tai byloja ir paskutiniai Rusijos kongreso posėdžiai, kur aktyviai reiškėsi ir kairieji ir dešinieji ekstremistai.

Politinės varžybos Maskvoje yra labai svarbios, ir JAV, turbūt, turėtų nesikišti. Tik dar neaišku kurie į laisvą rinką perėjimo tempai, staigūs ar palengvi, Rusijai bus tinkamesni. Dėl to net ir pats B. Jelcinas aiškiai neapsisprendė. Vargu ar ir Washingtonas paveiktų Kremlių, jeigu diktuotų laisvos rinkos perėjimo tempus. Verta paminėti, kad Rusijos žmonės priešinosi ekstremizmui.

(Nukelta į 4 psl.)

AUKŠČIAUSIAM PHILADELPHIJOS PASTATE ŠVIESŲ SVEIKINIMAS 75 METŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĘ ŠVENČIANT

Philadelphia Electric pastatas, 2301 Market St., yra vienas iš aukščiausių ir gražiausių apšviestų miesto centre. Kiekvieną vakarą jo viršūnėje šviesomis blykčioja tai dienai būdingas šūkis ar sveikinimas.

Vasario 16-tos dienos vakarą ir naktį Philadelphia Electric dangoraižio šviesos skelbs specialų sveikinimą lietuviams Lietuvos Nepriklausomybės šventės 75-tos sukakties proga.

Ši šviesų sveikinimą išrūpino Philadelphia Lietuvos Bendruomenės apylinkės valdybos vicepirmininkas Tomas Danta, kuris taip pat talkino visoje eilėje kitų Nepriklausomybės šventės minėjimo rengimo darbų.

DRAUGO DIENRAŠTIS NETEKO ILGAMEČIO REDAKTORIAUS

Ilgokai sirgęs Draugo redaktorius Pranas Garšva mirė sausio 24 d, sekmadienį, 7 val. vakaro. Jo redagavimo metu Draugas bandė užimti daug platesnę vagą, beveik visada pabrėždamas, kad tai esąs visų lietuvių laikraštis.

Pačiam Drauge, su juo atsiveikinant, buvo rašyta:

"Kunigo Prano Garšvos netekę liūdi ne tik jo broliai Tėvai Marijonai ir giminės Lietuvoje, bet lietuviškos organizacijos ir tūkstančiai lietuvių, kurių krikščioniškam bendravimui puoselėti jis pašventė didžiausią savo gyvenimo dalį, dirbdamas Draugo dirvą, kurioje ji galėtų klestėti."

Į Lietuvą po gydymosi JAV-se grįžusi Kristina Čepkauskienė ir Kauno miesto Tarybos pirmininkas V. Grinius.

Grįžusi į Lietuvą vėl turėjo nelaimę ir automobiliams sudurus buvo sužeista ta pati koja. A. Pakštienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• **RUSIJA SAVAVALIŠKAI Į LIETUVĄ ĮVEDĖ 727 NAUJUS KARIUS.** Toji kariuomenė išskirstyta į Kauną, Kazlų Rūdą, Kalvariją ir Prienus. Jie, pagal susitarimą, turėjo teisę, kaip išsikraustymo darbo jėga, įvesti tik 207 neginkluotus karius, o įvežė 929.

Dėl tų karių įvežimo Rusijos atstovui – ambasadoriui Vilniuje buvo įteiktas protestas. Taip pat protestai rengiami Rusijos gynybos ministeriui Pavel Gračev ir Šiaurės vakarų vadui Valerij Mironov.

Anksčiau, kada rusai nelegaliai įvesdavo naujus dalinius, Aukščiausios Tarybos pirmininkas V. Landsbergis sukdavo aliarmą, per visus galimus susižinojimo kanalus. Dabar į tokius reiškinius kitaip, daug švelniau reaguojama. Reikia palaukti ir įsitikinti, ar taip bus ir šį kartą.

• **Į DOMUS KLAUSIMAS – KIEK LIETUVOS PILIEČIŲ BALSUOS ŠIUOSE, LABAI SVARBIUOSE PREZIDENTINIUOSE RINIMUOSE?** Apskaičiuota, kad tuose rinkimuose turi teisę balsuoti 2,495,539 asmenys. Žinoma, jie ne visi balsuos. Balsuotojų bus 70-75% arba 1.8-2 milijonai – taip pranešama iš Vilniaus. Mes manome, kad bus daugiau.

Daugiausia balsuotojų duos Vilnius – 373,000, Kaunas – 290,000, Klaipėda – 140,000, Šiauliai – 95,000 ir Panevėžys 90,000. Taigi minimi tik patys didieji Lietuvos miestai.

Jau dabar aktyviai vedama propaganda, kad Lietuvoj balsuotų virš 85% turinčių teisę išsirinkti prezidentą, nes prezidntiniai rinkimai dabar visų lūpose.

• **BOLŠEVIKMETYJE, NAIKINANT LIETUVOS MOKSLININKUS,** 1941 m. birželio 15 d. su šeima į Sibirą buvo išstremtas Žemės ūkio Akademijos rektorius prof. Vincas Vilkaitis. Šių metų sausio 19 d. sukako 50 metų nuo jo mirties. Žuvo Lenos žiotyse bado mirtimi.

Prof. V. Vilkaitis buvo gimęs 1892 m. Suvalkijoje, netoki Kybartų. Baigęs Marijampolės gimnaziją 1912 m. išvažiavo į Peterburgo universitetą. Studijavo biologiją, aktyviai dalyvavo lietuvių visuomeninių organizacijų veikloje. Prasidėjus karui, 1915 m. grįžo į Vilnių, dirbo redakcijoje, po to pėsčias parėjo į savo kaimą. Buvo Marijampolės gimnazijos mokytojas, o 1922 m. įstojo į Berlyno universiteto gamtos skyrių, studijavo botaniką, augalų fiziologiją, vertė veikalus iš užsienio kalbų.

1925 m. buvo paskirtas Lietuvos žemės ūkio akademijos docentu, netrukus tapo šios aukštosios mokyklos profesoriu tarybos nariu. 1934 m. prezidento A. Smetonos aktu prof. V. Vilkaitis paskiriamas akademijos rektorium. Nežiūrint didelio organizacinio darbo, reguliariai skaitė paskaitas, rengė mokslinius darbus. Jo iniciatyva ištirti Kamanų, Šepetos, Galintėnų durpynai, ten esantys ežerai ir didelės pelkės.

• **Į LAISVĘ SUSITELKĘ AKTYVŲS FRONTO BIČIULIAI** buvo paskelbę JAV ir Lietuvoje rezistencinės apimties romano konkursą. Konkurso tema: Lietuvių kova už laisvę amžių būvyje. Konkursas buvo paskelbtas 1990 m. lapkričio 18 d.

Dabar jau žinoma, kad komisija už gautus romanus, po 1000 dolerių, (tai pagrindiniai laimėtojai) paskyrė Birutei Pečiokaitei – Adamėnienei "Penktas: nežudyk" ir Jonui Mikelinskui už romaną "Nors nešvietė laimėjimo viltis".

Komisija dar paskyrė dvi paskatinamas premijas po \$500. Vieną iš jų gavo Marija Raižytė – Rutkauskienė už romaną "Žolė visadaos kelyje" ir kitą (autorius pavardė dar nešinama) už romaną "Dievas, valandos, minutės".

Į konkursą buvo atsiųsta 31 romanas. Mišriai komisijai iš Lietuvos pusės atstovavo: Dr. V. Kubilius, V. Valiūšaitis ir prof. V. Zaborskaitė. Išėivijai atstovavo Č. Grincevičius, V. Volertas, P. Jirkus ir L. Žitkevičius.

• **JAU KELINĄ KARTĄ** bandoma Viliui Baldišiui, Lietuvos Banko valdybos pirmininkui, pareikšti nepasitiekimą. Ir šį kartą seime balsuojant neeiliniam posėdyje, už nepasitiekimą pasisakė 62 atstovai, 21 prieš ir 13 susilaikė. Kad nepasitiekimas įsigaliotų, pritrūko 9 balsų. V. Baldišius kaltinamas, kad nevykdė vyriausybės nutarimų ir tuo pakenkė bendrajam Lietuvos ūkiui.

• **ŽYMAI ANKSČIAU, DAR PRIEŠ SEIMO RINKIMUS, BUVO SUDARYTA LIETUVOS KOMISIJA,** vadovaujama Česlovo Stankevičiui deryboms su Rusija. Nesenai iš Rusijos pusės pasigirdo įtakingi balsai, kad ten laukiama, sąlygoms pasikeitus, kad būtų sudaryta nauja komisija, žinoma, jiems palankesnė.

Nauja komisija nebuvo sudaryta, bet ji papildyta naujais asmenimis: Egidijum Bičkausku – seimo pirmininko pavaduotoju, Kęstučiu Jaskėlevičium – seimo ekonomikos komiteto pirmininku, Mečiu Laurinkum – užsienio reikalų ministerijos atstovu, Romualdu Ramoška – pramonės ir prekybos atstovu ir Kaziu Ratkevičium – Lietuvos Banko vicepirmininku.

Česlovas Stankevičius ir toliau lieka tos komisijos pirminku.

• **LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS SAUSIO 16-17 D. ĮVYKO VILNIUJE.** Suvažiavime dalyvavo apie 150 atstovų iš įvairių Lietuvos vietų. Sąjungoj šiuo metu yra per 1000 narių. Į dabartinį Lietuvos seimą yra

SAUSIO 30 D. SUĖJO 25 METAI, kai 60,000 Viet Cong partizanų ir Šiaurės Vietname kareivių pradėjo Tet ofenzyvą, patį didžiausią komunistų atliktą puolimą Vietname kare. Tet ofenzyva gavo vardą, kai komunistų karinės pajėgos sulaužė savo pačių paskelbtas paliaubas kinų Naujųjų metų šventės, vadinamos Tet, proga, ir 1968 m. sausio 30 d. netikėtai pradėjo plačios apimties puolimą. Iš psichologinio taško žiūrint, tai buvo didžiausia komunistų pergalė prieš Ameriką, nes jiems pasisekė nustatyti JAV daugumos gyventojų nuotaikas prieš Vietnamo karą. Tačiau kariniu požiūriu tai buvo pats didžiausias JAV ir Saigono kariuomenių laimėjimas 13 metų kare, į kurį iš viso buvo įjungta pusė milijono Amerikos karinio personalo. Daugeiui jų teko dalyvauti atremiant Tet ofenzyvą. Tet ofenzyvos metu Amerika neteko 1,000 karių, Pietų Vietnamas 2,800 karių ir 14,000 civilių gyventojų, o komunistai – 45,000 savo kovotojų. Iš viso 13 metų Vietnamo kare Amerika neteko netoli 59,000 savo karių. Jų atminimui Washingtone pastatytas monumentalus paminklas su visų žuvusiųjų amerikiečių karių pavardėmis. Šis paminklas yra viena iš labiausiai turistų lankomų vietų. Memoriale yra įrašytos ir žuvusių lietuvių karių pavardės.

SAUSIO 30 D. MININT 60 METŲ SUKAKTĮ nuo Adolfo Hitlerio iškilimo į valdžią, kancleris Helmutas Kohlis pareiškė, kad demokratijai Vokietijoje pavojaus nesą. Tačiau žydų vardai pastebėjo, jog fašizmo šmėkla nėra dingusi. Tūkstančiai žmonių įvairiose Vokietijos vietose, taip pat laikraščiai, radijo bei TV stotys 15 minučių nutraukė darbą bei programą, tyliai prisimindami 1933 m. sausio 30 d., kai Hitleris atėjo į valdžią, ir kartu pareiškėdami protestą prieš dabartyje neo-nacių vykdomą smurtą.

GRAIKIJOS LAIKRAŠTIS "KATHIMERINI" paskelbė straipsnį antrašte "Jugoslavijos sprendimas Amerikos rankose", kur rašoma apie Rusijos opoziciją, D. Britanijos ypatingą atsargumą ir Prancūzijos neryžtingumą Jugoslavijos reikalu. Šitame atsargumo pozicijų šešėlyje, kurio ėmėsi Amerikos partneriai, JAV

EUROPOJE IR PASAULYJE

Nacionalinio Saugumo tarnyba susirinko posėdžio nutatyti prezidento Clintono administracijos kryptį ryšium su akcija dėl Jugoslavijos. Pasak straipsnio, abejotina, kad akivaizdoje tokio pasipriešinimo ir atsargumo, prezidento Clintono vyriausybė imsis "lone ranger" rolės – vers abejojančius europiečius priimti naujo pasaulio tvarką Jugoslavijos krizės sprendime.

TURKIJOS PREZIDENTAS TURGUT OZAL pareiškė, kad jo šalies rėmimas santalkininkų puolimų prieš Iraką turėtų paskatinti Vakarus imtis stipresnės akcijos, siekiant apsaugoti Bosnijoje gyvenančius musulmonus. Pasak Ozol'o daugelios turkų, kurių 99 procentai yra musulmonai, susirūpinę, kodėl Irakas už panašų nepaklusnumą yra puolamas, kai tuo tarpu Jungtinių Tautų rezoliucijos prieš Serbiją nėra karinėmis priemonėmis įgyvendinamos. Ozol'as pasisakė už Vakarų karo aviacijos puolimus prieš Serbijos artilerijos ugniavietes. Tai galėtų atlikti lėktuvai iš NATO bazės pietinėje Turkijoje, iš kurios dabar JAV lėktuvai skraido virš Irako.

BUVĘS ČEKOSLOVAKIJOS PREZIDENTAS VACLAV HAVEL išrinktas Čekijos respublikos prezidentu. 1989 m. jis vadovavo revoliucijai, kurios metu buvo nuversta komunistinė santvarka šalyje. Iš 200 Čekijos parlamento narių už Havelą balsavo 109. 1992 m. vidury iškilus Slovakijos atsiskyrimo klausimui, Havelas stengėsi išgelbėti Čekoslovakijos federaciją. Kai pasirodė, kad federacijos padėtis beviltiška, Havelas pasitraukė. Šalia Havelo šiuose prezidento rinkimuose kairiajam blokui atstovavo Marie Stiborova, o dešinėsios respublikonų partijos kandidatas buvo Miroslav Sladek. Po išrinkimo įvykusioje spaudos konferencijoje Havelas pareiškė, kad pats svarbiausias jo uždavinys bus Čekijos respublikos santykiai su Slovakija.

PO DAUGIAU KAIP METUS VYKUSIŲ TARDYMUŲ, manevravimų ir kaltinimų, balandžio 14 d. Maskvoje prasidės teismas

12 aukštų buv. Sovietų Sąjungos pareigūnų, dalyvavusių 1991 m. rugpjūčio mėn. įvykusiame puče prieš M. Gorbačiovą. Teismas gali įnešti naujos šviesos apie nepasisekusį pučą, jų tarpe ir dėl įtarinėjimų, kad tuometinis prezidentas Gorbačiovas, prieš pučui įvyksiant, apie jį jau žinojo. Gorbačiovas bus tarpe 120 piliečių, kurie pašaukti liudyti teisme.

MASKVOJE SUIMTAS RUSIJOS ARMIJOS MAJORAS, kuris, kaip pranešė Maskvos karinis prokuroras, kėsinosi nužudyti Rusijos prezidentą Boris Jelciną. Majoras, kurio pavardė dar nepaskelbta, į Maskvą sausio 1 d. atvyko iš dalinio, esančio Khabarosk mieste, Tolimuosiuose Rytuose, bet prie Jelcino arčiau niekad nepriejo. Tardymo metu karštkis pasakė, kad jo tikslas buvo nužudyti Jelciną.

PIETINĖJE URALO KALNŲ dalyje, Rusijoje, esančioje didžiulėje Mayak plutonijaus įmonėje, kaip praneša vyriausybės pareigūnas Vasily Voznyak, per pastaruosius 40 metų radiacijos paveikti esą daugiau kaip 450,000 žmonių. 1948 m. atidarytoje įmonėje įvyko mažiausia dvi didžiulės nelaimės, kurių poveikis gali būti žymiai pavojingesnis už 1986 m. įvykusią avariją Černobylio atominėje jėgainėje. Pasak Voznyak'o, Mayak plutonijaus įmonė radioaktyvius liekanas per pirmuosius 7 metus skandino netoli esančioje upėje ir to išdavoje daugiau kaip 450,000 gyventojų buvo paveikti radiacijos. Tai pirmas atvejis, kai Rusijos vyriausybė oficialiai pripažino apie įvykusias nelaimes Mayak įmonėje, kur gaminamas aukštos kokybės plutonijus ginklams.

LIETUVOS ATGIMIMO ĮVYKIŲ CHRONOLOGIJA (tęsinys): 1988 m. spalio 22-23 Vilniaus Sporto rūmuose įvyko Sąjūdžio Steigiamasis suvažiavimas. Jame dalyvavo virš tūkstančio delegatų ir netoli keturių tūkstančių svečių bei spaudos atstovų. Suvažiavime buvo priimta Sąjūdžio programa ir įstatai. Išrinktas Sąjūdžio Seimas ir jo taryba. Suvažiavimas vyko labai emocionaliai. Daugelis kalbų buvo palydėtos audringais plojimais. Su dideliu džiaugsmu buvo sutikta žinia, kad tikintiesiems grąžinama Vilniaus Arkikatedra ir šv. Kazimiero bažnyčia.

V.L.R.

(Bus daugiau)

išrinkti tik 3 nariai. Suvažiavime buvo priimti nauji LTS įstatai, priimta nauja veiklos programa ir išrinkta nauja valdyba, garbės teismas ir kontrolės komisija.

Į valdybą išrinkta: Rimas Smetona – pirm., A Marcinkus ir M. Treinys – vicepirmininkais, R. Gailauskas – sekretorius, B. Butkutė – išdininkė, o B. Girdauskas, L. Milčius, B. Raila ir V. Rimavičius – valdybos nariais.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC.
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

VALDŽIŲ PASIKEITIMO METAI

Juozas Žygas

Senais gerais laikais, kuomet valdžios buvo iš Dievo skirtos, tad žmonių nuomonės niekas nesiklausė. Prancūzijos – "Karalius Saulė" į istoriją įėjo savo garsiu pasakymu: "Valstybė – tai aš". Dabar reikalai kiek susikomplicavo, nebe galima sau ramiai po medžiu ar po tiltu gulėti. Nes ir begulintį susiras: vieni ragins registruotis, o kiti norės nuomonės žinoti. Amerikoje bent syki į keturius metus, žmonių nuomonė pasidaro labai svarbi ir gerbtina. Visi politikieriai tik rankas kaisioja ir šypsosi. Atrodo, kad po to jiems taip žandai skauda, kad bent trejetą metų, nebebus galima jų šypsenos matyti.

Šie metai mums, lietuviams, yra neeiliniai. Kadangi bent tie, kurie turi dvigubą pilietybę, turi bent dviejuose rinkimuose dalyvauti. Amerikos rinkimai jau praėjo. Šįmet buvo kiek lengvesnis apsisprendimas, kadangi daugelis balsuotojų, nebalsavo už savo tradicinės partijos sąrašą. Daugelis balsavo panašiai, kaip Lietuvoje – už ekonomiką. O daugelis lietuvių pabalsavo prieš "garbomaniją". Gorbaciovo era pasibaigė, tad ir visi jos palaikytojai – nebėra reikalingi. Kas liečia ekonomiką, tai kraštui per daugelį metų smunkant, neįmanoma per trumpą laiką ekonomiką sutvarkyti. Pirmiausiai reikia nuosmukį sulaukyti, o tik paskui apie kokį nors pagerėjimą galvoti.

Mums svarbiau yra, kokios politinės linijos bus laikomasi. Nors B. Clinton ir nežadėjo politikos keisti, tačiau atėję nauji žmonės, duos ir naują kryptį. Mes aiškiai žinome, kad buvęs State sekretorius Eagleburger, Lietuvos reikalams buvo labai nepalankus. Tad tegalime tik tikėtis, kad naujai paskirtas Warren Christopher, bus mums žymiai palankesnis. Reikia manyti,

kad B. Clinton nebus toks kampuotas. G. Bushas turėjo aiškią misiją, sukurti "Naująją pasaulio santvarką". O Lietuva ir kiti kraštai, kurie griovė imperiją – tebuvo kliūtys ant jo kelio. Reikia atsiminti, kad visi tie, kurie turėjo specialią misiją, buvo ir yra labai pavojingi. Prie tokių galima priskaityti: Hitlerį, Mussolini ir dabar net Saddam Husseiną. Gal tik tuo ir tegali būti pateisinamas Irako bombardavimas, o ne tarptautinė teise. Prieš bombardavimą, kuris buvo įvykdytas sausio 17 d. panaudojant laivyno raketas, labai aiškiai pasisakė Prancūzija, Rusija ir kiti kraštai. Jeigu B. Clinton ir toliau tęs Busho politiką, tai iš visų jo pažadų pakeisti Ameriką, bus "pakeisti", tik jo pažadai.

O dabar apie rinkimus Lietuvoje. Kuomet buvo net šeši kandidatai, tai nebuvo daug prasmės į tokią jomarką įsimaišyti. Dabar, kuomet liko tik du kandidatai, tai prezidentiniai rinkimai jau bus vakarietiško stiliaus. Pasaulinės žinių agentūros, kurios rinkimais domėsis, galės susidaryti vaizdą ir pasauliui pranešti, kad Lietuva nėra Balkanai ar Kaukazo regionas. Kad Lietuva, kuri pirmoji išėjo prieš imperiją, taip pat bus pirmoji – kuri perima vakarietiškus rinkiminius principus. Rinkimams įėjus į normalias vėžes, ir išėvijai nebereikės susiskaldyti savo tarpe – nesutariant tarpe dviejų kandidatų. Mes turime žiūrėti kas mus jungia, o ne skaldo. Lietuvoje Tautinė Sąjunga stipriai pasisako už St. Lozoraičio kandidatūrą, tad ir mes turėtume prie jų prisidėti. Būtų labai negerai – jeigu net Sąjungoje būtų nesutarimas.

Jau buvo minėta, kad neturime susiskaldyti. Rinkiminė kampanija turi būti švari, be pamazgų ir asmeniško. Nes reikia žinoti,

Dr. Bronius Nemickas š.m. sausio 23 d. daro pranešimą apie Lietuvų Tautininkų veiklą Lietuvoje, bei pasiruošimą rinkimams seklyčioje, Chicagoje. Iš dešinės sėdi Dr. R. Nemickas, priekyje Vaclovas Mažeika.

PROF. D-RO BR. NAMICKO PRANEŠIMAS

LTS Chicago skyrius pasikvietė nesenai iš Lietuvos grįžusį dr. Br. Nemicką, padaryti pranešimą, kuris įvyko sausio 23 d., šeštadienį, Seklyčioje. Prieš klausiant, kodėl ne Tautiniuose Namuose, tai norėčiau paaiškinti. Keičiantis rajonams ir gyventojų klostui, prasidėjo plėšikavimai. Tautiniai namai jau kelis sykius buvo apiplėšti, o per paskutinį apiplėšimą išnešė Video aparatūrą, tad dėl to ir teko šį pranešimą rengti Seklyčioje. Kadangi dr. Br. Nemicko pavardė yra populiari, tad prisirinko beveik pilna salė. Šį pranešimą atidarė Eleonora Valiukėnienė, LTS Chicago skyriaus pirmininkė. Kadangi šis buvo naujosios valdybos pirmutinis renginys, tad jį pradėjo maždaug šiais žodžiais: "Kuomet dr. L. Kriaučiūnas kalbino kandidatuoti, tad sakė jog dabar parengimų nebus. O vos pradėjus pareigas, ėmė raginti organizuoti dr. Br. Nemicko pranešimą."

Dr. Br. Nemickas praėjusį rudenį, LTS prašymu nuvyko į Lietuvą, kur jis praleido 6 savaites, padėdamas LTS-gai įsijungti į seimo rinkiminį procesą. Tad supažindinusi su jo atlikta misija, pakvietė prelegantą padaryti pranešimą. Kadangi prelegentas atvyko su savo brolio sūnumis, kurie yra garsūs širdies specialistai, tad pasiliko savo vie-

kad ir po rinkimų reikės toje pačioje Lietuvėlėje gyventi. Ir mes, išėvijai, taip pat turime likti vieningesni. Nes mūsų tiek mažai tėra!

Remiant Lozoraitį, nereikia purvais apdrabstyti jo oponento. O tik kelti mintį, kad nebūtų gerai – jeigu visa valdžia būtų vienos partijos rankose. Nes nekontroliuojama valdžia yra gundanti ir vedanti iš kelio!

toje ir nėjo prie mikrofono. Jis pasakė, kad nenumato daug kalbėti, o rodys vaizdajuostę, kurią atsivežė iš Lietuvos. O po to atsakinės į klausimus. Pasakė, kad dabartiniuose Lietuvos seimo rinkimuose dalyvavo 39 partijos, o sąrašų buvo 17. Po to prasidėjo vaizdajuostės rodymas. Čia aš norėčiau padaryti pastabą. Rodant vaizdus buvo išjungta šviesa, bandžiau patamsyje užsirašyti. Pavardes turbūt užsirašiau teisingai, bet dėl jų pareigų – tai negarantuojau.

Pirmiausiai pasirodė Rimvydas Kubilius, manyčiau – tai TV programos vedėjas. Po jo matėme Rimantą Smetoną, LTS pirm., kuris pristatė LTS kandidatus į seimą. Buvo paminėtos dabartinės

Lietuvos partijos, kurių didžiuma neturi jokios praeities. O Tautinė sąjunga turi tolimą praeitį, kurią suglaustai peržvelgė. Pradininkais yra laikytinas Tėvynės mylėtojų būrelis, kuriame buvo Pietaris, Basanavičius ir kt. Kiek vėliau susidarė Tautos pažangos partija, kurios pradininku laikomas dr. J. Basanavičius. Į ją įsijungė A. Smetona ir vėliau Tumas-Vaižgantas. Vaizdajuostė mus nukėlė į dabartinį Kauną, nors buvo rodomi Nepriklausomybės laikų pastatai: bendras Laisvės alėjos vaizdas, Pienocentras, Igulio bažnyčia, Karininkų ramovė, Centrinis paštas, Maironio muziejus, Taupomųjų kasų rūmai ir kt. Atrodo, kad komunistinis periodas nepaliko ryškesnių pėdsakų. Buvo rodomas dr. Br. Nemicko pranešimas Tautinei sąjungai, (Nukelta į 4 psl.)

Eleonora Valiukėnienė Chicago Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininkė, atidarė sisirinkimą š.m. sausio 23 d. seklyčioje ir pristatė Dr. Br. Nemicką padaryti pranešimą.

PAGERBTAS GARBINGO AMŽIAUS ISTORIKAS

Bronius Juodelis

Istorikui, teisininkui Jonui Dainauskui pradėjus sukurti devyniasdešimtųjų amžiaus metus, jam pagerbimas buvo suruoštas š.m. sausio mėn 24 dieną Chicagos Jaunimo centre.

Pagerbimą organizuojant dr. Jonui Račkauskui, jame dalyvavo Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, Lietuvių istorijos draugija, Pedagoginis lituanistikos institutas, Vydūno fondas ir Akademinių skautų sąjūdis, kurio nariai sudarė šio pa-

gerbimo dalyvių daugumą.

Prie garbės stalo susėdus rengimo organizacijų vadovybėms, jubilatą atlydėjo dr. Jonas Račkauskas ir rengėjų vardu atidarė pagerbimo pokylį, sukurtininką sveikinant Lituanistikos tyrimų ir studijų centro vardu. Pagerbimui vadovauti buvo pakviestas dr. Robertas Vitas. Prasidėjo sveikinimai ir jubilatui ilgiausių metų linkėjimai. Jų buvo daug, nes per eilę dešimtmečių iki šios dienos Jono Dainausko

Kaip ilgametį Pedagoginio lituanistikos instituto lektorių, jubilatą sveikino direktorė Stasė Petersonienė, įteikdama visų pasirašytą prisiminimų – sveikinimų knygą ir bendrą vario ir gintaro menišką rankdarbį "Gintaro Bangelė". Aušrininkų vardu, per N. Maskaliūnienę, sveikino Vytautas Šliūpas iš Kalifornijos. Raštu sveikino Lietuvos generalinis konsulas V. Kleiza, A. Gustaitis ir K. Milkovaitis. Gausios vaisės buvo palydėtos šampano tostais ir net du kartus sudainuotais ilgiausių, laimingų, darbinių metų linkėjimais. Visus su jubilato gyvenimu supažindino Česlovas Grincevičius,

Maironio lituanistinės mokyklos Lemonte mokiniai mokslo metų pradžioje. Iš k.: Aurytė Sušinskaitė, Marija Domanskaitė, Justinas Jonušas ir Vitas Dailidė. V. Kučo nuotr.

PROF. D-RO BR. NAMICKO PRANEŠIMAS

(Atkelta iš 3 psl.)

apie nepriklausomos Lietuvos švietimą.

Tautinė sąjunga į seimo rinkimus eina su šiais šūkiais:

Tvarka – Teisingumas – Tautiškumas

Vyko LTS seimo kandidatų pasisakymai. Sąjungos pirm. Rimantas Smetona paaiškino, kodėl LTS neina viename sąraše su Sąjūdžiu. Paaiškino sąjungos ideologinę kryptį. Pažymėjo, kad sąjunga buvo už išeivijos pilnatiesišką dalyvavimą Lietuvos gyvenime. Vaizdajuostė buvo filmuota Ukmergėje, kadangi R. Smetona ten stato savo kandidatūrą, bet ji buvo rodoma visoje Lietuvoje. Po vaizdajuostės buvo keletas klausimų, į kuriuos prelegentas vykusiai atsakė. Gal dar būtų buvę norinčių klausti, bet programai užsitęsęs, dalyviai pradėjo ploti. Tai buvo ženklas klausimus užbaigti. Prelegentas bendrais žodžiais susumavo savo viešnagės išpūdžius. Tautinis sparnas galėjo praveisti bent septynetą kandidatų. Bet visur yra didelis susiskaldymas, o LDDP ejo vieningai. Yra didelis nepakantumas, jeigu tik nuomonės nesutampa, arba jaučiasi kiek nepagerbtas, tuojau:

"Steigsiu naują partiją!" Tuo ir užbaigė pranešimą.

Tuomet dr. Leonas Kriaučeliūnas, LTS pirmininkas, sklandžiai šį parengimą užsklendė, padėkodamas prelegentui už vykimą į Lietuvą ir padėjimą Tautinei sąjungai rinkimams pasirengti. Apgailestavo, kad teko susirgti ir pabūti ligoninėje. Taip pat dėkojo už priėmimą kvietimo ir atvykimą į Chicagą. E. Valiukėnienė pranešė, kad kurie nori gali pasilikti – bus blynų vakarienė.

Dabar aš noriu savo trиграšį pridėti, kaip į šį reikalą buvau įveltas. Turėjau tokį nujautimą, kadangi dr. Leonas keletą kartų kvietė, paskutinę dieną paskambino, tad jutau pinkles. Salėje prie savo stalo pasodino, tad vis buvo ženklai. Tad aš, kaip jau minėjau, net patamsyje bandžiau šį tą užsirašyti. Pasirodo, kad mano nebuvo klysta, nes vaisėms dar nepasibaigus, prieina dr. Leonas ir man sako: "Kadangi prie mano žmonos sėdėjai, tai gal šį tą į "Dirvą" parašytum". Taip pagerbtam ir dar paprašytam, kažkaip būtų lyg nepatogu neparašyti. Tad ir parašiau!

J. Žygas

Devyniasdešimtųjų amžiaus metus pradėjęs jubilatas Jonas Dainauskas su akademikais skautais, kurie dalyvavo jo pagerbime 1993.I.24. Jaunimo Centro kavinėje. Jono Tamulaičio nuotr.

KOKIĄ RUSIJĄ RAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

Rusija, kaip ir kiti buvę Sovietų Sąjungos kraštai, sunkiai supranta Amerikos ir kitų Vakarų kraštų ūkininkavimo metodus, kuriuos jie turėtų įsisavinti. Dėl to Amerika ir kiti Vakarų kraštai turėtų didelės įtakos Rusijai, pasidalindami savo patyrimu.

Daugelis galvojančių komunistų, ar karinės pramonės vadovai turėtų daug naudoti, susipažinę su Vakarų pramonės ekonomija. Daugelis amerikiečių nesupranta kiek daug Rusijos ir kitų buvusios Sovietų Sąjungos žmonių gerbia ir žaviši jų šalimi.

Tie sentimentai rusams tiek pat svarbu, kaip humanitarinė ar finansinė pagalba.

Rusijai būtų labai nepriimtini Amerikos ar kitų Vakarų šalių norai perimti naudojimą jų išteklių.

Finansinė pagalba būtų vienas iš būdų jiems padėti. Be to Rusija labai nori svarbiausius klausimus spręsti dialogu. Rusai – jautrūs žmonės, išgyvenę 70 metų komunistiniame "rojuje", bet jie neprarado tikėjimo geresne ateitimi. Rusija "sirguliuoja, tačiau ji tebėra gyva".

1993.II.1

našių darbų grandinė tęsiasi ne tik rengėjų organizacijose, bet ir daugelyje kitų lietuviškų institucijų ir spaudos darbuose. Be daugelio straipsnių spaudoje, be eilės redaguotų knygų, be jo surinktų 18,000 istorinių knygų bibliotekos kurį dabar yra LTS centre, labai reikšmingas jo istorinis veikalas "Lietuvos bei lietuvių krikštas ir 1387 metai". Kitus jo darbus rodė pagerbime ilgas stalas su daugybe leidinių, skelbiančių J. Dainausko raštus.

Lietuvių skautų sąjungos vardu sveikino Tarybos pirm. v.s. Sigitas Miknaitis, ASS vardu – v.s. fil. E. Korzonas, Vydūno fondo valdybos ir tarybos vardu – Vyt. Mikūnas ir L. Maskoliūnas, jubilatui uždedant juostą ir įteikiant Vydūno fondo medalį. Lituanistikos instituto vardu sveikino kun. J. Vaišnys, kadangi jubilatas yra instituto bibliografijos skyriaus pirmininkas. Lietuvių istorijos draugijos vardu J. Masilionis, dėkodamas jubilatui už daugybę didelių istorijos darbų. Mažosios Lietuvos draugijos vardu pirm. V. Žiobrys, kaip Klaipėdos krašto sukilimo dalyvį iš "Aušros" gimnazijos. Mažosios Lietuvos rezistencinio sąjūdžio vardu A. Regis, JAV LB Švietimo tarybos vardu Vida Brazaitytė.

neseniai pats atšventęs 80-ji gimtadienį.

Meninėje dalyje Jūratė Jankauskaitė paprašė tylos minute prisiminti a.a. Leonadiją Dainauskienę ir jubilatui padėkdamas B. Brazdžionio eilėraščius "Tu man buvai" ir apie gimtąjį Kauną. D. Eidukaitė – Fonelli padainavo tris dainas, palydint muzikai F. Stroliai.

Užpūtus torto žvakutes, jubilatas rengėjams ir dalyviams nuoširdžiai padėkojo už jo amžiaus ir darbų pagerbimą. Skautų ideologija visuomet buvo jo gyvenimo kelrodis ir tolerancija kitiems, bet ne sau.

Gausiai susirinkę svečiai klausia. Dr. Br. Nemicko pranešimo. Priekyje sėdi iš dešinės prof. Mečys Mackevičius, viduryje Teodoras Blinstrubas ir kairėje Faustina Mackevičienė.

KŪRYBA IR MOKSLAS

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ – SVEČIUOSE

"Raidės yra nuostabūs ženklai"

Su Birute Pūkelevičiūte kalbasi "Naujojo Dienovidžio" redaktorė
Aldona Žemaitytė

– Jūsų kūriniai, kiek teko su jais susipažinti Lietuvos skaitytojui, atveria nuostabią žodžio galią, kuri apstulbina, pakeri, pakelia iš kasdienybės inercijos ir Mes įsitikinę, kad esate stipriausia ir savičiausia šiandienos lietuvių prozininkė Tėvynėje ir išeivijoje. Kas yra Jūsų kūrybos šaltiniai? Ar labai sunku kurti toli nuo gimtinės?

– Ačiū už tokius gražius žodžius. Turėčiau smarkiai pasistiebi, bandydama jų aukštus įpareigojimus atlaikyti.

O kūrybos šaltiniai turbūt išteka iš kiekvieno menininko dvasinių ūksmynų. Tai pradinė versmė, tačiau pro asmeninį "rozės spektrą" kartais pavyksta įsiderinti į bendrąjį laikmečio peizažą. Tokiais atvejais meno kūrinys tampa rezonuojančia styga, kuri atsiliepia ir kitų žmonių lūkesčiams. Arba tiksliau: tai tarsi moneta, kurią keičia kiekvienas bankas.

Ar labai sunku kurti toli nuo gimtinės? Mano nuomone, pats kūrybinis procesas (įskaitant kūrinio prasižėjimą ir išnešiojimą) yra visados labai nelengvas reikalas, nežiūrint kur rašytojas begyventų: ar Ugnies žemėje, ar Lietuvoje. Nes tai vidinis ir intymus aktas: kaip gimdymas. Sakytiau, kad gyvenamoji vieta iš esmės man jo neapsprendė.

Kas kita būtų aplinkybės, kurios sunkino mūsų darbą. Jūs žinot, kad išeivijos rašytojai kūrybai tegalėjo skirti savo energijos trupinius, nes duoną mums teko užsidirbti kitokiais būdais. Tad literatūrai atsidėti turėjom mažai laiko.

Rašytojui turbūt sunkiausia – atlaikyti visos aplinkos kitakalbį "skambėjimą", akustinį spaudimą, nes juk net oras svetur prisotintas nelietuviškais garsais. Tai man primena senąjį Kauno konservatorijos kiemą, į kurį vos įžengus, iš visų pusių ausį užplūsdavo įvairiausių instrumentų garsai. Bet štai įeini į savo klasę, uždari paskui save dvigubas duris, ir pasilieki tik fortepijono vienatvę. Tyliai atsisėdi ant kėdutės ir lauki; profesorė Elena Laumenskienė lupa žievę gal penkioliktam mandarinui, o mažoji Aldutė skambina "Mefisto valsa". Ir jau nėra nei smuikų, nei obojų, nei dūdų, nei vokalizuojančių sopranų. Tik

dvigubom durim atidalintas Lisztas ir gaivus mandarinų kvapas.

Tad teko įsigyti atkaklumo ir įsitaisyti panašias "dvigubas duris" – ir literatūriniam darbui.

– Kas Jums yra literatūra ir kas – teatras?

– Kartais ir aš save pastatydavau pasirinkimo kryžkelėn: į kurią pusę sukiti? Bet tik dėl to, kad nebuvu ganėtinai laiko abiejų meno šakų puoselėjimui. Juk iš tikro jos yra dvynės ir viena kitai neturėtų kliudyti. Kur dingio universalus "renesanso žmogus"? Naujieji laikai mus labai nusmailino specialybių drožtukais ir sudėliojo į nepaprastai mažus stalčiukus. Pavyzdžiui, modernioji visuomenė onkologas negydo akių; aktoriai vien tik vaidina, rašytojai vien tik rašo (dargi žanrais pasiskirstę). O kadaise Lietuvos kaimų "pasakoriai" buvo drauge ir rašytojai, ir aktoriai. Tai ta pati "brolija": gildija ir luomas. Kiekvienoj, net primityviausioj visuomenėj, šalia žynių bei karių, visados būta individų, kurie šokdavo prie laužo, kaukėm bei plunksnom pasidabinę; linksmo, guodė, virkdė – nutolindami demonus, prišaukdami dievų artumą – magiškais judesiais ir žodžiais. Aš irgi: tebesvajoju apie meno pirmaadiškumą.

Sykį vienas paskaitininkas mano darbams suteikė tokį apibūdinimą: "Drama kaip pasaulėjauta". Sutikčiau. Drama yra literatūrinė mano pasaulėjauta.

– Kuris Jūsų kūrinys yra Jums pačiai brangiausias ir kodėl?

– Kadangi buvau prisiglaudusi prie įvairių žanrų, man sunku savo darbus lyginti. Šešios eiliuotos pasakos tegali varžytis tarpusavy; vėlgi poeziją sunku grupuoti su darbais scenai. Meninė prasme mažiausiai taisytinas man atrodo pasakiškos komedijos "Aukso žąsis" antrasis veiksmas: aš ir po daugelio metų beveik neturiu jam priekaištų. Gal labiausiai "myliu" tuos darbus, kuriuose man bus pušėtinai pavykę lyrizmą suderinti su humoru, pav., "Marco Polo Lietuvoje". Tiesa, lietuvių tautoj (pažyminėioj rimtumui!) šypsena nelaikoma pernelyg brangintina savybe, bet pasaulis ją vertina. Mėgstu ją ir aš. O mano mąstysenos sintezė, manau, sukaupia paskutinę knygą vardu "Atradimo ruduo".

Tačiau šią vasarą paviešėjusi Lietuvoje, vis dėlto turėčiau tarti, kad "Aštuoni lapai" yra turbūt svarbiausias mano darbas. Nors ši knyga tėra vieno jauno žmogaus istorija nors "Devinto lapo" ir "Rugsėjo šeštadienio" problemos yra visuotinės, tačiau "Aštuoni lapai" (kaip po daugelio metų paaiškėjo), yra rašytojo svajonės išsipildymas. Nuo "amato" netobulumų šią knygą išgelbėjo kažkokia nepaaiškinama savybė, kurios negalima teoriškai apibūdinti: skaitytojui "Aštuonis lapus" pamilo. O tokios dangaus dovanos neįmano-

ma laimėti nei darbu, nei patyrimu, nei išmintim. Tai paslaptis: trečioji dimensija.

Aplankiusi Kaune savo lotynų kalbos mokytoją, mačiau pas jį "Aštuonių lapų" egzempliorių, storą kaip mišiolas: knyga buvo visai "nuskaityta", ir jos lapai apklijuoti plono popieriaus juostelėmis. Sunku įspėti, per kiek rankų ji buvo praejusi.

Tad visos kitos mano knygos turėjo tiek objektyvumo, kad "Aštuoniems lapams" pripažino pirmenybę.

– Jūsiskiai "Aštuoni lapai", išleisti "Vagoje", mums buvo tikra šventė. Bet nuliūdino knygos išvaizda – minkšti viršeliai, kurie greit plyšta, blogos kokybės popierius. Lyg tai būtų knygelė sekmdieniniam pasiskaitymui, kai tuo tarpu ši knyga daug darbo duoda smegenims ir atgaivos sielai. Ką manote apie lietuvišką knygų leidybą?

– Lietuvoje buvo išleista daug puikiai atrodančių knygų, įskaitant ir "Vagos" leidinius. Ką veiksi, turbūt "Aštuoniems lapams" – geresnio popieriaus pritrūko. Kaip dainiukė, ant vaiko delno "verdant košelę": tam davė, tam davė o mažyliui piršteliui neteko. Tačiau mano priekaištai "Vagai" yra daug svarbesni už prastą "Aštuonių lapų" išorę. Ši leidykla mano atžvilgiu yra apsilenkusi su pagrindinėm autorius teisėm. Nenoriu kartotis: apie tai pavasarį buvau priversta viešai išsirtarti – ir išeivijos spaudoje, ir "Lietuvos aide". Po to "Vagos" direktorius Aleksandras Krasnovas atsiuntė man laišką (V.29), kuriame rašoma: "Su Jūsų knyga "Aštuoni lapai" įvyko didžiulis nesusipratimas, dėl kurio labai apgailestauju ir dėl kurio atsiprašau Jūsų". Toliau aiškinama, kur kas ką perdavė, ko neatidavė, ką

tikrino ir ko nepatikrino. Galop esu nuraminama šitokiais žodžiais: "Už aplaidumą redakcijos vedėjas A. Grebliūnas ir redaktorius E. Valotka griežtai nubausti". Nepasakyta: gal juodu buvo pastatyti į kampą, o gal paklupdyti ant žirnių? Tikėkimės, kad "Vaga" tokiom griežtom bausmėm savo tarnautojų nebaudžia. Juoba kad šiame šachmatų žaidime – turbūt ne tuodu pėstininkai, bet visai kiti leidyklos ponai būtų turėję ant žirnių paklūpėti. Per dvejus metus, kol mano knyga gulėjo užšaldyta šios institucijos karantine, ėmė aiškėti jos "Modus operandi", ir pamažu išsišvietė kitų figūrų siluetai: bokštai, žirgai bei karaliai.

– Jūs esate žodžio meistrė ir tikriausiai pajutot, kokia unifikuota, blanki, negyva yra mūsų rašytojų, o tuo labiau žurnalistų kalba. Tarsi būtų prarastos lietuviško žodžio tradicijos. Kodėl, Jūsų nuomone, taip atsitiko?

– Man būtų keblu šį faktą narplioti. Antra vertus, juk esama ir labai gražių dabartinės mūsų raštijos pavyzdžių. Tačiau kartais išties pasirodo gerokai neramu. Paskiri žodiniai kluptelėjimai nekelia susirūpinimo, kol būna išlaikyta lietuvių kalbai būdinga sakinio plauktis. Bet kai mūsų kalbos melodinis bangavimas sutrinka, tąsyk būna aišku, kad jau pažeista pati kalbos širdis.

Raidės iš esmės yra nuostabūs ženklai, o žodžių sudėstymas – tiesiog magika. Akimis prabėgdami tuos fantastiškus rašmenis, ir juokiamės, ir verkiame, ir semiamės išminties. Tačiau šalia akies, mums duotas dar tobulesnis instrumentas – ausis. Ji kažkur pasąmonėje negirdomis – seka ne tik muzikinį sakinio ritmą, bet ir fonetines kalbos savybes, ir nuliūsta, neaptikusi rūpesčio – žodžių skambesio dailumo. O aš naudoju dar papildomą, aktorišką "termometrą": niekad nemeluojančią burną. Tad perskaitau tekstą garsiai. Netikiosios žodžių grupuotės vargina kalbos padargus, džiūsta gomurys, paskausta net žandikaulis. Tačiau koks malonumas garsiai skaityti gerą teksto pavyzdį! Tai tiesiog burnos glamonė.

– Mūsų meninė inteligentija dabar išgyvena dvasinę ir kūrybinę krizę. Ko, Jūsų nuomone, reiktų, kad ji atgautų dvasinę pusiausvyrą?

– Negalėčiau atsakyti. Kai galvoju apie Lietuvą,

(Nukelta į 6 psl.)

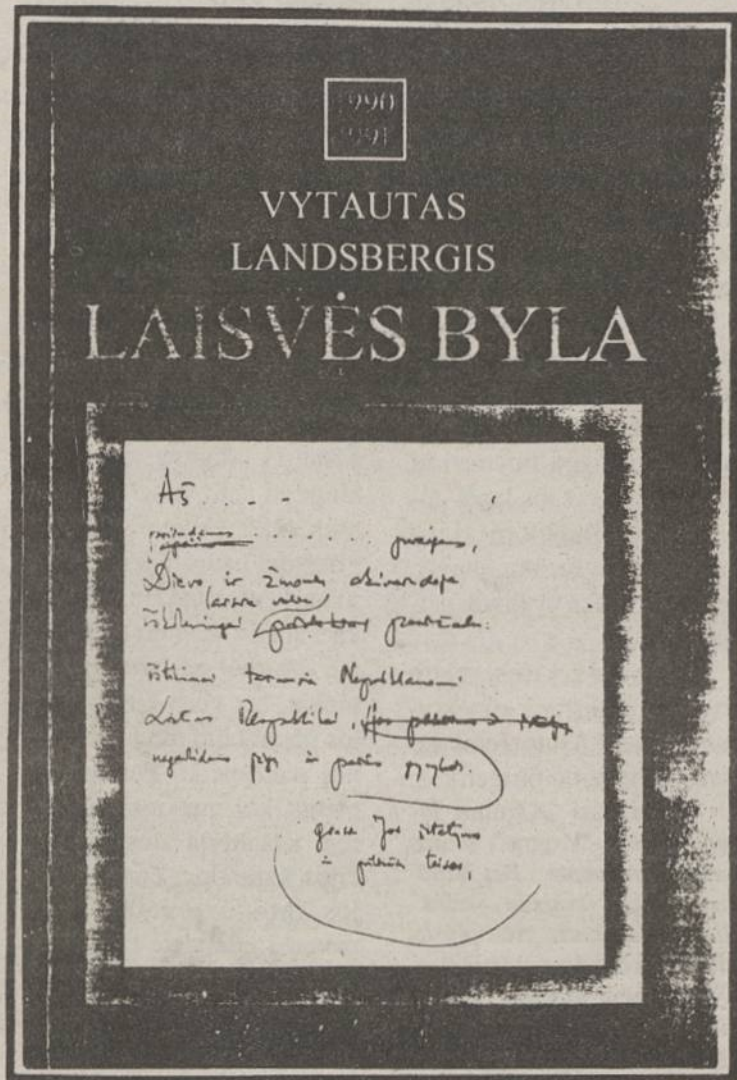

Birutė Pūkelevičiūtė 1992 m. vasarą Vilniuje, prie Šv. Onos bažnyčios durų.

A. Sutkaus nuotr.

"Raidės yra nuostabūs ženklai"

(Atkelta iš 5 psl.)

LAISVĖS BYLA

Antanas Dundzila

Tokiu pavadinimu, "Laisvės byla", 1992 m. pabaigoje 20,000 egzempliorių tiražu buvo išlaista Vytauto Landsbergio kalbų, pranešimų, užrašų, laiškų ir t.t. knyga. Leidinys apima 350 psl., yra normalios knygos formato, minkštais viršeliais, iliustruotas ir – čia ypač pabrėžtina – labai skoningai "Lietuvos aidą" išleistas.

Nepasitikrinus, kur išleista, būtų galima spėlioti, kad ji spaudai ruošė anksčiau Chicagoje gražiai pasireiškusi "Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklos" talentingas Petras Aleksa. Taip rašau su knygos mėgėjo džiaugsmu ir pasididžiavimu: tiek šio leidinio apipavidalinimui, tiek išėivijos P. Aleksos įnašui knygų paruošime spaudai. Iš tikrųjų, juk yra neeilinis malonumas imti į rankas skoningai, gražiai išleistą knygą.

Tiesa, leidėjai taip pat rašo, kad knyga išleidžiama žymint 60-ąjį V. Landsbergio gimtadienį. V. Landsbergiui tai graži, visuomeninio pobūdžio dovana, prie kurios ruošimo, tenka manyti, ir jis pats tiesioginiai pasidarbavo. Visuomenei tai irgi bus dovana: įvairiems svarstymams, tyrinėjimams, analizei ir, aišku, V. Landsbergio vertinimui bei kritikai.

Be abejo, knygos esminę vertę sudaro jos turinys. Jame šeši skyriai: Vėl nepriklausomi, Blokada, Moratoriumas, Auka, Teroras, Pergalė. Tai politinė knyga, apimanti lemtingąjį Lietuvos laikotarpį nuo Nepri-

klausomybės atkūrimo 1990-III-11 iki pasaulinio pripažinimo 1991 metų rudenį. Turinio skyriai leidiniui suteikia chronologinę perspektyvą tuo gaivalingu, pilnu laisvės vilčių, bet dažnai žiauriai grąšinusiu Lietuvos valstybės atkūrimo laikotarpiu.

Knyga iliustruota gromis nuotraukomis, iš užsienio spaudos paimtomis karikatūromis ir V. Landsbergio užrašų nuotraukomis. Kelias knygoje patalpintas V. Landsbergio kalbas lyginau su aukščiausiosios Tarybos (AT) posėdžių stenogramomis. Skirtumų neradau, neskaitydamas kai kurių procedūrinių AT reikalų dokumentavimo stenogramose. V. Landsbergis yra "žodingas", jo kalbos ilgokos, vietomis nuobodokos, tačiau ištisai informuojančios. Pvz., yra suprantama, kad 1990-III-12 d. naujai išrinktas AT pirmininkas ilgokai kalba AT posėdyje sekančią dieną po Nepriklausomybės paskelbimo. Tačiau kaupiasi rūpestis ir užuojautos jausmai visiems klausytojams, kai, mano supratimu, per ilgai kalbama ar tai AT posėdyje ar per Lietuvos radiją ar kur kitur, kitomis progomis. Sakyčiau, kad trumpiau – drūčiau reikalus susumavęs, kalbu, pranešimų ir straipsnių autorius būtų daug efektingesnis.

Knygos turinį dominuoja tarptautiniai reikalai, privedę Lietuvą prie paskutinio knygos skyriaus pavadinimo, "Pergalės". Paskutiniai 329 puslapyje atspausdinti V. Landsbergio 1991-IX-29

d. per televiziją pasakyti žodžiai skamba taip: "Norisi visiems palinkėti, kad ateitų tokie – šviesesni ir lengvesni Metai į niekieno nebemindomą ir nesusiurdžiusią mūsų žemę." Šiuo tarptautinių reikalų ryškinimu aš nesakau, kad V. Landsbergis neužsimindavo apie Lietuvos ūkį, vidaus politiką, AT darbą ir t.t. Aš čia teigiu, kad dominuojanti knygos tema – ir, turbūt, V. Landsbergio visas darbas Lietuvos valdžioje – buvo sukaupimas į tikslą, kad Lietuvos "nebemindžiotų" svetimi. Neužmirškime, kad šis buvo ir tebėra (ir gal dar ilgai bus) Lietuvai nepaprastos svarbos tikslas.

Knygą skaitant, sugrįžta prieš akis ta visa grąšinančių įvykių istorija – ne, agonija – ir mūsų tolimoje Amerikoje išgyventi rūpesčiai, protestai bei demonstracijos, kurias V. Landsbergis su Lietuvos žmonėmis išgyveno savo kailiu. Vėl visu kartumu prisimena Gorbačiovą, Ševernadžių kartotas melas, Busho dvi veidiskumas bei šaltis, patarimai "turėti kantrybės", pasitikėti Lietuvos priešais ir pasaulio dalį valdančiais kvailiais arba sukčiais...

Taigi, skaitymas kartais būna šiurpus, tačiau reikalingas, kad vėl neužmirštume, ko Lietuvai reikia. Knygą skaitydamas, randi įdomių, anksčiau nežinotų detalių, pvz., V. Landsbergio 1991-I-14 d. pasikalbėjimą telefonu su Gorbačiovu; tekstas išredaguotas, jame telpa tik V. Landsbergio žodžiai. Bet jis informuojantis, dramatiškas, įdomus.

"Laisvės byla" yra tokio pobūdžio knyga, kurios nereikia skaityti ištisai, nuo pradžios iki galo. Ją galima atsiversti bet kur, bet kada: atsivertę rasime įdomią nuotrauką, karikatūrą, telegramą, kalbą, užrašų pavyzdį. Kas įdomiausi ir tokia literatūra seka, tas sutiks, kad ši knyga rikiuojasi šalia Antano Smetonos "Pasakyta parašyta", šalia Juozo Brazaičio raštų šešiatomio bei kitų, panašių.

Iš tiesų, V. Landsbergio rolė Nepriklausomybės atstatyme gali būti lyginama su A. Smetona Nepriklausomybės atkūrimo laikais ar J. Brazaičio Laikinosios vyriausybės triumfu bei tragedija. Nežiūrint V. Landsbergio vidaus politikos nepasiekimų ir dabartinės krašto padėties, manau, niekas negali neigti, kad V. Landsbergi istorija įrikiuos į šių Lietuvos Valstybės Vyrų ("Vyrų" rašau didžiąją raidę) kategoriją.

"Laisvės byla" bus vienas iš šio teigimo liūdininkų. Skatinu knygos ieškoti, ją įsigyti, pasiskaityti.

man rūpi visa tauta: jos dvasinė sveikata ir medžiaginė gerovė. Neturėjau progos įsigilinti į kurios nors vienos grupės specifines problemas.

– Subyrėjus "geležinei uždangai", pamatėme, kad išėivijos inteligentija labai nevienalytė. Kas lemia jos susiskaldymą ir net tam tikrą konfrontaciją?

– Manychiau, kad "inteligentija" (kaip klasė) išėivijoje nesiskardena. Mat Amerika atsivežtines klasių savokas bematant perplakė, didelei šviesuomenės daliai leisdama pajusti "juodadarbiškos" duonos skonį. Tai išėjo mums į naudą: pradėjom gerbti kiekvieną darbą. Bėgo metai, vieni siekė aukštojo mokslo, kiti praktiškų specialybių; net ir buvę mažamoksliai Vakaruose gerokai išpruso. Ir visi iš paskutinių išteklių mokslino savo vaikus! Tad kai dabar mintyse perbėgu savo pažįstamų ratą, dievaži, net nežinočiau, kaip juos rūšiuoti? Kurie priklauso šviesuomenei? Man rodos, kad gana šviesūs beveik jie visi.

Išėiviją gal tektų skirstyti kitaip: viena dalis yra aktyvi ir Lietuvos laisvės bylai angažuota; kita dalis nuo lietuviybės (deja!) nutolusi. Aktyvieji tarpusavy bendrauja, berods, be jokių klasių skirtumų.

Atsakant į klausimą, kodėl esam nevienalytė visuomenė:

Broliai Mieliausi! Mes veik penkiasdešimt metų gyvenom be savo valstybės. Tarsi į keturias pasaulio šalis paberti karoliukai. Ir gyvenom krašte, kur gatvė net paikam praėivui pakišamas mikrofonas, kur jo nuomonė gerbiama. Tad pripratom atvirai reikšti savo mintis. O kur susitinka dvi galvos, ten dažniausiai nėra vienos nuomonės. Nepamirškim, kad ir Vasario 16-osios akto signatarai buvo labai skirtingų politinių nuostatų žmonės, tačiau to nebūtų galima pavadinti "susiskaldymu". Laimė, išėivija (kaip ir Lietuva), iškilus svarbiu reikalui, visados susivienija. Man rodos, kad lietuviai – tai sporto komanda, kuri daug efektyvesnė gynyboje, negu puolime.

O konfrontacija? Ją galėjo iššaukti tik viena rėksminga grupelė, kuri nuo seno bičiuliavosi su pavergėjų statytiniais Lietuvoje. Bet ir jos balsas – nūnai prikimas.

– Daugybė puikių žmonių, iskentusių nežmoniškų vargus ir Sibiro kančias, išėjo nebūtin, neturėdami jokios vilties dėl Lietuvos laisvės. Išėisos kartos buvo susitaikiusios su "amžina okupacija". Ar tikėjote, kad dar šiame šimtetyje pamatysite išlaisvintą Lietuvą?

– Visados tikėjau, kad Lietuva taps laisva, tačiau neturėjau vilties, kad tai įvyks dar man gyvai esant. Gaila visų, kurie turėjo mirti, net laisvės prošvaisčiu nesulaukę. Aišku, man labai liūdna, kai galvoju apie savo tėvus. Ypač dabar, apsilankius Tėvynėje: vėl pamčius jų statytą namą, jų sodintus medžius, dar išlikusias gėlių lysves. Tarsi būčiau ranka palietusi jų svajonę atėičiai.

– Ką išgyvenot, po keliasdešimties metų išvydusi Lietuvą, Kauną, tėvų namą, savo kambarį? Ar tai buvo tas jausmas, kurio tikėjotės, svajodama apie grįžimą Tėvynėn?

– Jūs turbūt klausiat, ar pirmasis (smogiamašis!) jausmas buvo toks, kokį įsivaizdavau? Ne, jis buvo kitoks. Kasdieniškesnis. Tą sakau gerąja prasme, nes su malonumu pajutau, kad nesam slavai ir net negeidžiam jausminės isterikos. Svarbiausia: su žmonėmis galėjau artimai bendrauti nuo pirmos akimirkos oruosty. Su giminėm ir draugais – tarsi būtumėm tik vakar išsiskyrę; su nepažistamais asmenimis – tarsi būtumėm seniai (tik nežinia kur?) susipažinę.

– Mums atrodo, kad kelionė atgal į namus iš Tėvynės turi būti labai skaudi kiekvienam išėivui vakariečiui. O gal tai netiesa, gal šiandieninio pasaulio žmogus visur turi jaustis vienodai gerai? Ar grįšite į Lietuvą – visai?

– Aišku, kelionė iš Tėvynės atgal (Jūs taipgi pavartojot žodį "į namus") suteikia nemažai liūdesio. Jau vien faktas, kad "Tėvynė" ir "namai" mums nebėra ta pati sąvoka, nekelia ypatingo džiaugsmo. O grįžimas nuolatiniam apsigyvenimui yra didelis žingsnis, jį reikia visu rimtumu apgalvoti.

Tačiau po viešnagės Tėvynėje jos rūpesčiai man tapo daug labiau suprantami. Todėl tiesiog paniškai bijau, kad mums netektų prisitaikyti romėniško posakio: "Mokėjai, Hanibalai, pergalę laimėti, bet nemokėjai jos panaudoti" (Vincere scis, hannibal, victoria uti nescis). Mes irgi su drambliais perėjom per Alpes, atlikom neįsivaizduojamą (tiesiog legendinį!) laisvės žygį, bet pergalei panaudoti – reikia ne vien narsumo...

SKAUSMUOSE GIMUSIOS TAUTOS KRAŠTE

Henrikas Stasas

Senoji bazilika ir kiti į kalną atsirėmę pastatai dabar atrodo pakrypę ant vieno šono ir palengva grimsta į lagūnų dumblą. Ši smukimo problema, kaip jau anksčiau esu minėjęs, gresia daugeliui šio miesto senų pastatų.

Grįšiu į šios stebuklingos vietos istoriją, kuri gana įdomi ir įtikėtina. Kai 1519 metais šioje vietoje pasirodė pirmieji ispanai, Juan Diego jau buvo subrendęs 45 metų amžiaus indėnas, bet dar tebesivadino savo gimtuoju vardu Cuauhtlatohuac (dai nuojantis erelis). Būdamas dar senos aztekų religijos išpažinėjas, vedė krikščionę Maria-Lucia. Tačiau ši netrukus mirė. Po žmonos mirties 1525 metais Juan Diego ir jo dėdė Bernardino perėjo į krikščionių tikėjimą ir buvo pakrikštyti dar ir dabar kalne tebestovinčioj Santiago-Tlaltelolco bažnyčioje.

1531 gruodžio 9. Juan Diego, eidamas į sekmadienio mišias, turėjo pirmą regėjimą. Čia netoli minėtos bažnyčios, prie Tepeyac aukštumos, staiga išgirdo nepaprastą ūžesį bei keistą muziką. Jam apsižvalgęs, savotiškai garsai nutilo ir jį kažkas dainuojančiu balsu šaukė: "Juanito, Juanito". Pakėlęs akis, pastebėjo šviesiam debesų nepaprasto grožio moters figūrą, kuri pasisakė esanti Dievo Motina Marija ir pageidaujanti, kad šioje vietoje jos garbai būtų pastatyta šventovė.

Ši nepaprastą sekmadienio ryto išgyvenimą Juan Diego, nieko nelaukęs, tuoju papasakojo per vertėją vietos vyskupui Zumarraga. Tačiau šis jo pasakojimo nepatikėjo ir reikalavo konkretesnio įrodymo. Sekančią dieną susirgus dėdei, Juan išskubėjo į Tlaltelolco kviesti ligoniui kunigo. Vengdamas vėl susitikti su Marija, jis pasuko kitu keliu, bet susitikimo neišvengė ir Marija vėl pasirodžiusi pasisiūlė jam padėti.

Ji patarė jam lipti į kalną ir ten prisiskinti žydinčių gėlių ir jas nunešti vyskupui. Juan iš karto suabejojo tokiu paliepiu, nes kalne tik plikos uolos ir dar žiemos metu ten jokių gėlių negalėjo būti. Tačiau nutarė Marijos prašymą įvykdyti ir lipo į kalną. Užlipęs nušėbo pamatęs ten tokią gausybę žydinčių gėlių. Tad tuoj priskynęs puokštę ir suvyniojęs jas į apsiaustą, nušėbo pas vyskupą. Vyskupo kambaryje atskleidęs

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

ryšulį, ant žemės pabiro gražiausios raudonos rožės, o ant jo atskleisto apsiausto staiga iškilo gražus Marijos atvaizdas. Tas pats Marijos paveikslas ir šiandien kaba Guadalupės naujojo bazilikoje virš pagrindinio altoriaus.

Tą pačią dieną Marija pasirodė ir Juan dėdei Bernardino, jį pagydė ir įsakė pranešti vyskupui, kad ją vadintų Švenčiausiąja Mergele iš Coatlatopeub. Dėdė Bernardinas visa tai pranešė vyskupui, tačiau šis nesuprasdamas indėnų kalbos pavadino ją Guadalupe, pagal Ispanijoje žinomą vietovę, kurioj Marijos garbei pastatyta šventovė.

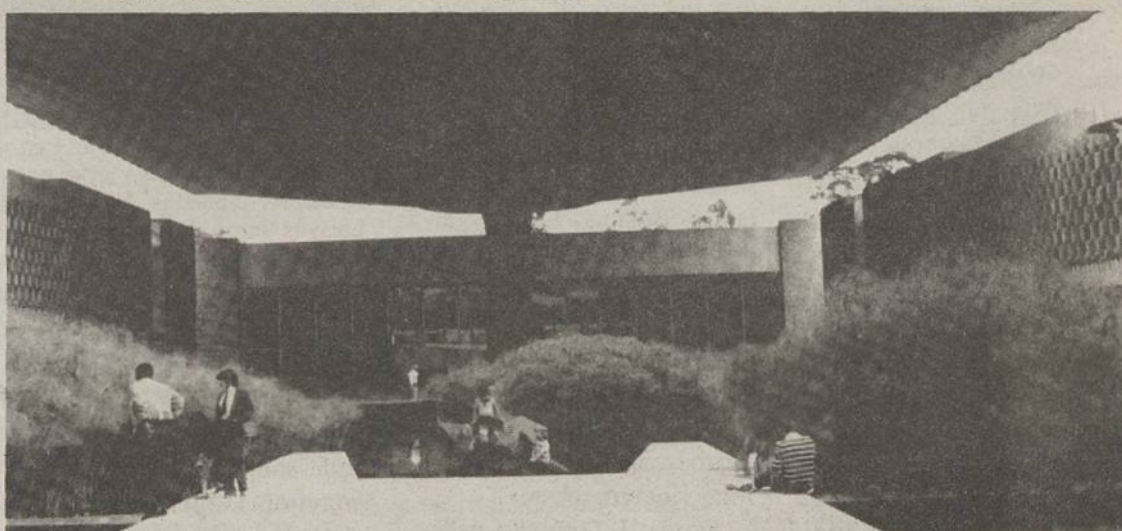
Tai trumpa šios vietos istorija, kurios antgamtinė kilmė buvo mokslo tirta ir moksliskai paskelbta pasauliui. Senos bazilikos dėl remonto darbų neteko lankyti. Susipažinom tik su naująja ir jos modernia architektūra, kurią galima laikyti triumfaliniu šių dienų architektūros pavyzdžiu.

Bazilika apvalios formos ir talpina beveik 20.000 žmonių. Jos pagrindą laiko 1000 požeminių gelžbetono stulpų, todėl pačioj bazilikoje nėra jokių kolonų. Pagrindinis altorius iš balto Carrara Puebla marmuro. Ypač išpūdingas bazilikos apšvietimas, kuris skleidžia šviesą iš 160 šešiakampių bronzos, aliuminio ir geležies konstrukcijos kabančių lempų. Lubos nepaprastai aukštos (per 100 pėdų), kurių pirmas sluoksnis eglinių kanadiškų lentų, o šios padengtos varinėm plokštėm, kurių bendras plotas sudaro 8000 kv. m.

Ši pastatą suprojektavo garsusis Meksikos architektas Pedro Ramirez Vasquez. Tas pats, kuris pastatė ir anksčiau minėtą Mexico Ci-

ty antropologinį muziejų. Bazilika tik 1976 metais pašventinta, t.y. 445 metais po Juan Diego išgyventų Marijos pasirodymų Tepeyac kalne.

Norėčiau dar šiek tiek

Archeologinio – istorinio muziejaus kiemas su milžinišku vienos kolonos laikomu stogu.

H. Staso nuotr.

pastebėti ir apie stebuklingąjį paveikslą. Kaip žinome, tai yra originalus Marijos atvaizdas, stebuklingu būdu atsiradęs ant Juan Diego apsiausto. Įvairūs meno žinovai paveikslą tyrė, bet negalėjo techniškai išaiškinti jo atsiradimo. Nors paveikslas ir buvo laikomas 116 metų be apsaugos nuo žvakių dūmų ir drėgmės, tačiau jo spalva nė kiek nepasikeitė. Taip pat ir 46 aukštinės žvaigždės, kurios supa Marijos atvaizdą, išliko ryškios ir neišblukusios. Ekspertai tik tiek tegalėjo konstatuoti, kad paveikslas tapytas ne aliejiniiais dažais, ne akvarele, ne tempera ir ne pastelėmis. Čia charakteringa žymė, kad dažai, kokie ten bebūtų, visiškai neįsigėrė į medžiagą, o tik pačiame jos paviršiuje, todėl ir sunku nustatyti jų kilmę.

Iš arti paveikslo neteko matyti, nes tuo metu bazilikoje vyko pamaldos ir viduj labai daug žmonių. Apėjome altorių iš kitos pusės ir tuneliu nuėjome į apatinę bazilikos dalį, kur požemyje yra didelis garažas, talpi-

nantis 1100 automobilių.

Išėję iš bazilikos dar aplankėm suvenyrų krautuvę ir važiuojame toliau link piramidžių. Iš Insurgentes gatvės pasiekėm autostradą, kuri vedė į Teotihuacan archeologinę zoną. Už miesto dar tęsėsi Mexico City aukštuma, kurios kalnų slautuose saulės atokaitoj matėsi daugybė vargingų meksikiečių lūšnų ir pilka jų gyvenimo aplinka.

neaišku, kodėl jie savo miestą paliko. Kai aztekai čia atkeliavo, jų miestas jau nebeegzistavo, jie rado čia tik griuvėsius ir girdėjo legendas. Aztekai šią vietą pavadino Teotihuacan, tai reiškia vietą, kurioje žmonės tapdavo dievais.

Šie paslaptingi šios vietos gyventojai čia gyveno ilgus amžius nuo archainio iki klasikinio amžiaus. Jų architektūra, menas ir eko-

nominė gerovė buvo žinoma tada visoj vidurinėj Amerikoj. Ankstyvas šios kultūros perijodas čia prasidėjo 1500 metais prieš Kristų, o vėlyvasis baigėsi 300 metais pr. Kr. Piramidės čia buvo pradėtos statyti jau prieš klasikiniam perijode ir, kol jas pastatė, klasikinis perijodas jau buvo toli pažengęs.

Visoj šioj archeologinėj aplinkoj iškilusios dvi žymiausios piramidės: Saulės ir Mėnulio. Vidudienio saulės kaitroj per kadaise egzistavusio miesto pilkų akmenų griuvėsių lauką artėjome į Saulės piramidę. Ir štai atsistojome prieš milijonus tonų pilkų akmenų, sumūrytų į milžinišką kolosą, kurio statybinė technika stebina atominio amžiaus žmogų. Į piramidės viršų vedė platūs laiptai, kurie baigiasi atskiroms piramidės platformom. Taigi lipant į piramidės viršų reikėjo turėti stiprią širdį, nes jau pirmą platformą pasiekus gaudėme orą. Ne visi turistai rodo ir pasiekė piramidės viršūnę.

Nuo piramidės viršaus buvo galima matyti visą archeologinę zoną ir plačias apylinkes. Dešinėje buvo matyti Mėnulio piramidė, kuri savo didumu yra antroji šioje vietoje, o priekyje plati buvusio miesto gatvė, kuri tęsėsi per visą archeologinę zoną. Aztekai ją vadino mirusiųjų gatve. Šią gatvę Teotihuacanų laikais puošė puikūs rūmai, piramidės, šventyklos ir kiti statiniai. Taip pat iš viršaus buvo matyti tolumoje ir dar neatkastų piramidžių, kurių iškilimai atrodė lyg mūsų piliakalnių.

(Nukelta į 8 psl.)

Guadalupe's bazilika su stebuklinguoju paveikslu.

H. Staso nuotr.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 75-OS SUKAKTIES MINĖJIMAS BOSTONE

Minėjimas vyks šia tvarka: Vasario 16 d., antradienį, 11:00 v. ryto bus trumpos apeigos Massachusetts valstijos Rūmuose (State House), prieš tai Rūmų priekyje pakeliant Lietuvos trispalvę. Vėliau 12:00 v. Lietuvos trispalvė bus iškelta prie Boston City Hall.

Sekmadienį, vasario 21 d. 10:30 val. ryto įvyks iškilmingos Mišios Šv. Petro bažnyčioje So. Bostone. Visos organizacijos kviečiamos dalyvauti su vėliavom. Po pamaldų Lietuvių Vyčių 17-ta kuopa pavaišins kavute bažnyčios salėje.

Po pietų 1:30 v. prasidės iškilmingas minėjimas Lietuvių Piliečių Klubo 3a. salėje. Pagrindinė kalbėtoja Lietuvos Nuolatinės Misijos prie Jungtinių Tautų patarėja Gintė Damušytė. Ji praneš apie Misijos darbus ir santykius tarp Lietuvos ir kitų pasaulio kraštų.

Meninės programos dalyviai – Bostono Lituanistinė Mokykla, kultūrinės saviveiklos vienetai, solistai ir atlikėjai demonstruos savo pajėgas. Visi atlikėjai – Bostono turtas, pavieniui daug sykių džiuginę mus kultūriniame gyvenime, kaip niekad visi kartu įsijungs švenčiant šį reikšmingą išeivijai jubiliejų.

Po minėjimo Lietuvių Piliečių Klubo draugija kviečia visus neskubant pabendrauti.

INŽ. DR. JURGIO GIMBUTO 75 METŲ SUKAKTIS

Lietuviškosios Skautybės Fondo Bostono valdyba sausio 31 d. parengė iškilmingą popietę, kuri vyko Lietuvių Piliečių Klubo salėje. Pasveikinti jubiliatą ir palinkėti jam geros kloties susirinko nemažas skaičius bostoniečių ir apylinkių lietuvių iš Worcesterio, Cape

Codo, New Hampshire, Connecticut, Rhode Island.

Gražią sveikinimų pykę į programą įjungė J. Špokevičius. Sveikinimų kalbas tarė inžinieriai K. Daugėla, A. Girnius, J. Dabrila, kun. V. Valkavičius. Nuo Skautų Sąjungos pasveikino inž. K. Nenortas, Lituanistikos Instituto vardu – dr. St. Goštautas, Bostono LB apygardos pirm. inž. C. Mickūnas, ALTo pirm. G. Čepas, ALIAS Bostono skyriaus pirm. inž. J. Čereška, dr. Kriaučiūnas Putnam ALKos vardu. S. Šatienė perskaitė svarbesnių sveikinimų iš tolimų vietovių tekstus.

Po dr. J. Gimbuto padėkos žodžio, jam buvo įteiktos atmintinos dovanos: dail. V. Igno paveikslas, lapas su visų dalyvių parašais ir jubiliejinė juosta, kurią šiai progai išaudė E. Ribokienė ir jos duktė V. Sužiedelienė.

Sugiedojus "Ilgiausių Metų!" buvo parodytos Dr. J. Gimbuto skaidrės iš šeimos archyvo. Sveikinimai solenizantui tęsėsi besivaišinant kava ir užkandžiais.

BOSTONO LIETUVOS VAIKŲ GLOBA – ORGANIZACIJOS VEIKLA LIETUVOJE

Antanas Kulbis sausio 31 d. vakare, tik dienai praėjus po sugrįžimo iš Lietuvos, dalinosi išpūdžiais Lietuvių Piliečių Klubo kavinėje. Būdamas Lietuvoje mėnesį laiko, A. Kulbis atliko labai sunkų Lietuvos Vaikų Globos organizacijos (pirm. Daiva Veitaitė-Neidhardt) įpareigojimą, kurio ėmėsi savo noru. Jis turėjo sutikti tris Globos išsiųstus konteinerius, paskirstyti jų turinį arti 60-čiai institucijų (vaikų ir kūdikių namams, pansionatams, internatams, sanatorijoms ir kt.), esančių trijų skirtingų ministerijų

Laisvės Varpo vedėjas Petras Viščinis dėkoja Lietuvių Fondo–Laisvės Varpo koncerto programos atlikėjams. Koncertas įvyko sausio 17 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje So. Bostone, MA. Iš kairės: pianistas Alvydas Vasaitis sopranas Sigutė Stonytė, baritonas Arvydas Markauskas ir Laisvės Varpo vedėjas Petras Viščinis.

žinioj, t.y. Sveikatos apsaugos, Kultūros ir Švietimo, Socialinio aprūpinimo ministerijų; gauti iš visų įstaigų reikalingus dokumentus apie siuntos gavimą, su filmavimo kamera aplankyti dalį tų įstaigų, pasidomėti ko dar reikėtų ateityje.

A. Kulbiui teko darbuotis gana sunkiomis, neprasitomis sąlygomis ir jis puikiai ir sąžiningai šią užduotį atliko. Paskirtos jam patalpos Centriniam vaistų sandėlyje Vilniaus Aukštųjų Panerių rajone nuo grindų iki lubų buvo užverstos dėžėmis su vitaminais ir multivitaminais vaikams, anti-septikais, analgetikais, gydomaisiais kremais, konservuotu maistu, drabužiais, antklodėmis, rankdarbių ir užsiėmimų medžiaga, žaislais ir kt. Vien tik Lietuvos Vaikų Globai dovanoto talpintuvo su vaistais iš Catholic Mission Board, vertė 0,5 mln. dolerių, kuris ir paskirstytas 6000 vaikų. Deja, trečias 40 pėdų talpintuvas su "Gerber" firmos kūdikių maistu (40,000 dolerių vertės) atvyko pavėluotai, todėl jo skirstymą turi atlikti šiuo metu esanti su gydytojų grupe Lietuvoje Globos narė ses. Elena Ivanaskas. Siuntų paskirstymas vyko kruopščiai pagal Bostono iš anksto paruoštą dokumentaciją, buvo net nurodyta diena ir valanda, kada kas turėtų atsiimti. Tiesa, "tas grafikas kiek

sugriuvo, nes konteineris vėlavo visą savaitę..." su šypsena pasakė A. Kulbis "Lietuvos Aido" korespondentei Danguolei Bičkauskienei straipsnyje apie jį "Duoti smagiau negu imti" (LA, 1993.01.27).

Antano Kulbio tėvai, gyvenantys Brocktone, jam iškiepėjo lietuviybę nuo mažų dienų. Baigęs lituanistinę mokyklą, Antanas aktyviai skautavo, reiškėsi ateitininkų veikloje. Studijavo biznio mokslus ir režisūrą ir kinematografiją. Lietuvos TV ne kartą rodė JAV lietuviams gerai žinomą, A. Kulbio sukurtą filmą "Legenda apie geležinį vilką".

Antano žmona Rūta Bobelytė–Kulbienė – mokytoja, dalyvauja A.P.P.L.E. veikloje, praeitą vasarą dirbo mokytojų kvalifikacijų kėlimo kursuose Lietuvoje.

Paskutinę savaitę būnant Lietuvoje A. Kulbis įsijungė į organizacinę darbą su Lietuvos Vaikų Globos sponsoriuojama Dr. M. Dunn vad. chirurgijos specialistų grupe. Padėjo jiems įsikurti "Lietuvos" viešbutyje, komunikuoti su lietuvių daktarais, dalyvavo keliose operacijose ir jas nufilmavo. Už vykdomą humanitarinę pagalbą Lietuvai Lietuvos Vaikų Globos organizacija gavo JAV Ambasados Lietuvoje ir Lietuvos Ambasados Washingtono padėkos raštus, pasirašytus ambasadorių Darryl N. Johnson ir Stasio Lozoraičio.

TRADICINĖ BOSTONO SKAUČIŲ KAZIUKO MUGĖ

Įvyks sekmadienį, kovo 8 d., Lietuvių Piliečių klube. Pradžia 11:30 v. ryto. Naujai režisuoto sesiu Stefos ir Linos Subatienių "Ožka ir septyni ožiukai" vaidinimo pradžia 3:00 v. p.p. Mugės metu bus galima įsigyti tautinių dovanų bei skautiškų rankdarbių; skanauti lietuviškais pietumis, tortais ir saldumynais.

L.Ž.

SKAUSMUOSE GIMUSIOS...

(Atkelta iš 7 psl.)

Iš piramidės nusileidome atgal į mirusiųjų miestą. Reikia pasakyti, kad Meksikos piramidės nors ir panašios į Egipto, tačiau turi ir tam tikrų skirtumų. Pirmiausia jos skiriasi savo paskirtimi: egiptiečiai piramides statė valdovams laidoti, o Teotihuacanai jas statė šventyklų pamatams, kurie jų manymu, turėjo būti stiprūs ir iškilę aukščiau kitų pastatų.

Tad tokios Meksikos piramidės, bet dar daug radiinių archeologai čia ras ir aztekų, majų bei Teotihuacanų kultūras pasaulis plačiau ir artimiau pažins.

Sausio 8 iš Mexico City vykome prie Ramiojo vandenyno pakraščio. Tai buvo skaidrus sekmadienio rytas. Palikome viešbutį ir mūsų autobusas dabar riedėjo pustuštėmis gatvėmis, virš kurių šį rytą ypatingu žydrumu švietė mėlynas dangus, o žemėje sidabriniai rasos lašai drėkinami žolynai ir gėlynai laukė šiltų saulės spindulių pilnam spalvų išsiliejimui.

Sunku buvo įsivaizduoti jog esame pačiam žiemos viduryje, o čia tiek spalvų, šilumos ir vasariškos nuotaikos. Autobusas riedėjo vis toliau ilgiausia šio miesto Insurgentes gatve, kurios pietiniame gale buvo garsusis Meksikos universitetas. Judėjimas nuo ryto čia dar nebuvo didelis ir greit pasiekė universiteto sektorių, kuris čia sudaro atskirą miesto dalį.

Sustojome prie olimpinio stadijono, nes kitoj gatvės pusėj prasideda jau universiteto rajonas. Kiek nušaliau nuo stadijono yra universiteto biblioteka su garsiom Diego Rivera freskom. Taip pat ir stadionas išsiskiria savo fasadu, kuris taip pat dekoruotas labai ekspresyvia Riveros mozaika. (Bus daugiau)

Publika. Lietuvių Fondo–Laisvės Varpo koncerte, įvykusiame sausio 17 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje, So. Bostone, MA

Juozo Rentelio nuotr.

SENI ĮPROČIAI IR KAIP APEITI ĮSTATYMUS

Vladas Vijeikis

Aną dieną žmona man sako: "nupirk džiovintų grybų, labai tinka įdėti į barščių sriubą". Kas reikia tai reikia. Nukakau į specialią krautuvę. Mat didžiosios tokių dalykų neturi. Krautuvėje pardavėjas (jis ir savininkas) sako: "Tie grybai pekliškaai brangūs". Matyt, pastebėjęs mano išvaizdą nutarė, kad nesu džiovintų grybų pirkėjų kategorijoje. Ir tie grybai buvo tikrai brangūs. Neužteko mano turimų kelių dolerių. Teko atsisaityti džiovintų grybų ir pagyventi prisiminimais, kada Lietuvoje grybauta.

Paprastesnius paspirdavai koja. Ieškojai baravykų, raudonviršių. Ir nieko nekainavo. Net patarlėje sakė: "Pigiaus grybų". Baisiai keičiasi pasaulio vertybės.

Dzūkija pilna grybų. Atbuskite dzūkai. Turite aukso kasyklas savo miškuose.

— * —

Aną dieną mano draugas Florijonas man sako:

— Tu žinoma girdėjai, kaip sakydavo Lietuvoje. Esą arklys su savo šeiminku begyvendami supanašėja. Ar tiki tuo?

— Nežinau. Niekad neturėjau arklio.

— Ir aš neturėjau. Bet dabar darsiu panašus į savo automobilį. O gal jis panašus į mane. Rytais nenoriu keltis. Mano automobilis taip pat. Nenoriu judėti. Jis taip pat. Darbo viduryje sustoju ir nebenoriu dirbti. Jis taip pat. Sustoja ir nejudą. Turiu jį vežti patikrinimui. Mane taip pat vežė į ligoninę. Čia skirtumas. Man kainavo daugiau. Jam reikia naujų padangų. Man reikia naujų batų. Čia skirtumas. Jam kainuoja daugiau. Aš noriu naujo automobilio. Mano žmona nori (slaptai) naujo vyro. Man reikia naujų akinių. Automobilio šviesos prastai veikia. Automobilio spalva nusišėrė, o mano plaukai pradeda išnykti. Automobilio apdrauda daug kainuoja. Mano taip pat. Kai jis numirs ką aš su juo darysiu? Mano artimieji taip pat apie mane galvoja.

— * —

Kiekvienas žmogelis begyvendamas ką nors padaro. Gero ar blogo. Bet yra tokių, kurie nedaro nei blogo nei gero. Šiaip sau gyvena ir kažką veikia. Tik jiems prisartinus prie amžinybės vartų šiek tiek paaiškėja jų gyvenimo prasmė.

Ir štai kaip buvo. Paprastai tariant numirė Jonas Paobelys. Sulaukė ilgo amžiaus. Tad kur jam pasidėti. Taigi padarė taip kaip visi buvo numatę. Numirė. Giminės senai laukė, nes numatė šokių tokį palikimą. Paaikėjo. Paliko namą su dideliu rūsiu. Giminės netrumpai aiškinosi, kas gaus tą namą su dideliu rūsiu. Pagaliau išsiaiškino. Kas gavo jo žodžiais tariant, jam nemažai kainavo. Ir ką jis gavo? Pilnas namas, įskaitant rūsių prigrūstas popieriais. Jo akyse popieriai, bet jų savininkas vadino juos knygomis ir svarbiais dokumentais aiškinant Lietuvos istoriją. Paveldėtojas buvo geras organizatorius. Tad pašaukė gerus šiukšlių specialistus. Viens du ir visas namas buvo švarus. Tada jis pasakė savo žmonai:

— Sakiau, kad tavo dėdė keistas. Dabar namas švarus. Dabar rūsyje įrengsime puikų barą.

Taip ir padarė. Ir sukvietė savo gerus draugus atšvęsti atnaujinto namo įkurtuves. Suguzėję svečiai negailėjo pagirų, kaip gražiai namas atnaujintas. O vienas iš svečių šūktelėjo:

— Išgerkime už naują gyvenimą šiuose namuose!

Visi džiaugsmingai pritarė, tik niekas nematė, kad tuose namuose nebebuvo nei laikraščių nei knygų.

— * —

Kaip apeiti įstatymus. Čia visi apie tai galvoja. Ypatingai tam reikalui pasirengę sukti advokatai. Už gerus pinigus jie tave praves pro įstatymų užkulius. Tau nereikės vykdyti, ką paprastas pilietis visą gyvenimą daro. Tuo sportu taip pat užsiiminėja ir politikieriai, kurie patys tuos įstatymus rašo.

Lietuvos konstitucija aiškiai sako, kad kandidatas į prezidentus turi būti gyvenęs Lietuvoje tris metus. Žinoma, tai labai nuolaidus įstatymas. Ką gi gali žinoti apie šalį, kurioje gyveni tik tris metus. Bet konstitucija lieka konstitucija, o politikieriai tam sutverti, kad lauzytų tą brangią konstituciją lyg ji būtų koks pagalys prakuroms.

Kandidatas Brazauskas vargu ar bus išgyvenęs Lietuvoje tris metus. Jis tiek daug savo gyvenimo metų praleido Maskvoje gaudamas direktyvas, kad geri skaičiuotojai vargu ar suras-

Darius— Girėno transatlantinio skrydžio 60-tųjų metinių minėjimo rengimo komiteto posėdis įvyko š.m. vasario 6 d., šeštadienį, 1:30 val. p.p. Balzeko Lietuvos kultūros muziejaus patalpose. Šiam komitetui priklausančių organizacijų atstovai bei pavieniai asmenys posėdyje dalyvavo. Organizacijos, kurios dar nėra įsijungusios, maloniai kviečiamos tą padaryti atsiunčiant savo atstovą.

tų tris metus. Bet jis kandidatas.

Kandidatas Lozoraitis esą visą gyvenimą gyveno Lietuvoje. Mat Lietuvos ambasada skaitosi Lietuvos žemė. Tad jis gyveno Lietuvoje. Labai žvaliai prasmukta pro įstatymus.

Kadangi Bobelis neturėjo aiškių įrodymų apie gyvenimą Lietuvoje. Sunku įrodyti, nes tuo pačiu laiku buvo Susivienijimo Lietuvos Amerikoje daktarų kvotėjų. Kaip tu sukinėsi, bet dviejose vietose būti vienu kartu sunkoka. Bet rado išeitį. Jo buvimą patvirtino visagalis Brazauskas. O kodėl ne? Jis nenumato didelės konkurencijos iš Bobelio

pusės, bet visuomenei gali parodyti savo kilumą išeivių kryptimi. Ir avis sveika ir vilkas sotus.

Mano draugas Florijonas žaliuoja iš pykčio. Jis sako:

— Aš kaip padorus lietuvis nedrįsau išstatyti savo kandidatūros į prezidentus. negyvenau Lietuvoje vos ne pusšimtį metų. Bet turiu geroka maišelį žemės iš Lietuvos. Tad kas rytą galiu užminti koją ant Lietuvos žemės ir sakyti kad gyvenau Lietuvoje. Bobelis sako, kad jį remia SLA ir Taryba ir dar kai kas. O tos organizacijos neturi teisės remti politikierių. O mane tikrai remia buvusių gaisrininkų sąjunga. O kiek draugų,

kiek kaimynų!

— * —

— Apsiramink, Florijonai. Jau be tavęs buvo aštuoni kandidatai. Dabar teliko du.

— Tai kas bus prezidentu. Kaip tu manai?

— Jeigu būtum kandidatas, būtum tu. Tarp aštuonių turi daug galimybių. Tarp dviejų sunkiau. Florijonas pralinksmėjo. Pripylė pilnas stiklines ir šūktelėjo:

— Už neišrinktą Lietuvos prezidentą! Ir aš gerai supratau už ką jis šūkauja.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

VILNIUS VASARA

Speciali nuolaida galioja skrydžiams birželio, liepos ir rugpjūčio mėn.

iš Los Angeles
Seattle
Chicago
Tampa
San Diego
Detroit
Cleveland

į Vilnių ir atgal

ir daug kitų miestų

Kaina \$ 1,098 + \$21

Bilietus reikia nupirkti iki vasario 19 d.

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St.
Brooklyn NY 11229

Tel. 718-769-3300; 1-800-952-0119
FAX 718-769-3302

KAMBARINIAI AUGALAI – GĖLĖS IR JŲ PRIEŽIŪRA

Vincas Apanius

Kambariniai augalai – gėlės puošia namus, butus suteikia namams jaukumo, elegancijos. Bet nereikia pamiršti, kad jie yra gyvi, priklauso nuo sąlygų, kurias mes jiems sudarome. Tie augalai – gėlės reikalauja visiškai skirtingų sąlygų negu žmonės. Todėl ir vėta apie tas sąlygas plačiau palkabėti.

Šviesa, temperatūra ir reikalinga drėgmė yra būtinybė tų augalų gyvenime. Jų amžius ir išsilaikymas, normaliai priklauso nuo asmens sugebėjimo ir patyrimo suteikiant augalui šiuos reikalavimus.

Yra toks posakis, kurs sakoma: "Nėra dar namas ar butas, jeigu jis nedekoruo-tas ar neapsodintas. Modernūs namai turi įrengtas vietas vad. planters, kuriuose sodinamos kambarinės gėlės ir žaliaalapiai augalai."

Žaliaalapiai augalai, kaip palmės, philodendronai, fikusai ir visa grupė kt. augalų, yra tinkami namų bei

butų dekoravimui. Šiame krašte yra plačiai žinoma profesija ir verslas interior landscaping. Jų darbus mes matome prekybos centruose, ligoninėse, įstaigose.

TINKAMAS SĄLYGAS

KAMBARINIŲ AUGALŲ-GĖLIŲ

NORMALIAM AUGIMUI SUDARO:-

ŠVIESA – yra energijos šaltinis. Augimo reguliavimas dirbtinose sąlygose priklauso nuo šviesos intensyvumo. Namuose ar bute, be išorės pavėsio t.y. medžių ar kitokių objektų, tinkama šviesa augalams prie rytinių, pietinių ir vakarinių langų. Žydinčios gėlės, kaip hibiskai, begonijos, gloksinijos, lelijos ir kt. reikalauja pilnos saulės šviesos, tad jas reikia laikyti prie pietinių langų. Šviesa be saulės, tai šiauriniai iš dalies ir vakariniai langai, tinka žaliaapiams, paparčiams, palmėms ir kt. Visi kaktusiniai augalai mėgsta pilną saulę. Žiemos metu

elektros šviesa padeda užpildyti reikiamą šviesos kiekį. Patartinas poros valandų apšvietimas visiems kambariniams augalams.

Geriausią temperatūrą visiems augalams namuose yra 50° ir 60° F. Žydinčių gėlių žydėjimo periodas būna žymiai trumpesnis jeigu naktį temperatūra per aukšta. Natūraliose sąlygose temperatūra naktį nukrenta bent 10 F žemiau. Praktiškai namuose tai sunkiai įmanoma padaryti.

VANDUO – kambarinių augalų bei gėlių žemę reikia laikyti visuomet drėgną. Bet dauguma augalų nemėgsta nuolat mirkti vandenyje. Laistyti kambarinius augalus reikia tik tuomet, kaip žemės paviršius pilkšvas ir atrodo purus. Palieti augalus reikia pilnai t.y. pripilti vazoną iki pat viršaus. Vanduo ne tik suteikia augalui reikalingą drėgmės kiekį, bet ir pridūoda sveikatingumą šaknų sistemai.

Augalo šaknims, jų augimo palaikymui reikalingas deguonis. Gausus laistymas pašalina augalui kenksmingas dujas, kurios susikaupia žemės porose

GEOGRAFINIS RIKTAS

Sausio 26 d. DIRVOJE (Nr 3) v.s. Vlado Bacevičiaus šventės rašinyje išivėlė klaida: esa Bregenz miestas yra Vokietijoje. Tas miestas tebėra Austrijoje prie Bodeno ežero, kuris yra Austrijos, Šveicarijos ir Vokietijos kraštų kampe. 1949 m. Hansa Weltatlas žemėlapyje tas neryškiai parodytas; skubiai rašančiam, žiūrini per "bifocal" akinius, Bregenz kažkaip "išklydo" iš Austrijos. Atsiprašau. Ger.J.

PSA TOPS IN PHOTOGRAPHY PROGRAMA

Kasmet Amerikos foto mėgėjų daugija – Photographic Society of America kviečia parinktus tos dr-jos narius įteikti savo nuotraukas arba skaidres Tops in Photography komisijai. Laimingųjų tarpe pernai buvo clevelandietis Gerardas Juškėnas. Viena jo skaidrių tapo parinkta TOPS XLII, 1993 m. rinkiniui (set No.3, slide No.62). Tai bus septintoji G. Juškėno skaidrė priimta nuo 1986 m. į PSA Tops programas.

SAULĖLEIDŽIO SONETAI

A.a. Stasio Santvaro pasakutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrūta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00dol. ir gaunama šiuo adresu: DIRVA
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

t.y. tarp smulkių žemės tarpelių. Tai vienintelis būdas išlaikyti augalo žemės sveikatingumą ir tuo būdu patį augalą. Vėta atkreipti dėmesį į šį augalų laistymo būdą. Apie tai palkabėsime kitą kartą.

PARENGIMAI

1993 M.

• VASARIO 12 d. Žuvis (fish fry), Šokiai Lietuvių namuose. 5v.v.

• VASARIO 14 d., sekmadienį, 4 val.p.p. Vasario 16-osios minėjimas Dievo Motinos parapijos salėje. Rengia ALT ir LB.

• VASARIO 26-28 d.d., Clevelando lietuvių sporto klubo "Žaibo Dienos" – Krepšinio turnyras, loterija (reverse raffle) ir kiti parengimai – Lietuvių Namuose, Dievo Motinos parapijos salėje, Boromeo College.

• KOVO 14 d. Draugų Paremti Koncertas. Sol. Giedrė Kaukaitė, pianistė Gražina Ručytė-Landsbergienė. Rengia Draugų remti Komitetas.

• KOVO 19 d. Žuvis (fish fry). Šokiai Lietuvių namuose. 5 v.v.

• KOVO 20-21 d.d. Metinė ateitininkų šeimos šventė.

• KOVO 27 d. 1993 m. Š. Amerikos Lietuvių Raketbolo (Racquetball) Pirmenybės, Gene Weiss

Racquettime, 25080 Lakeland Blvd., Euclid, Ohio. Pradžia: 8:30 val. ryto. Rengia – LSK ŽAIBAS

• BALANDŽIO 17 d. "Grandinė-lės" 40 metų KONCERTAS

• BALANDŽIO 18 d. Šv. Jurgio parapijos Atvelykio Stalas 11:30

• GEGUŽĖS 2 d. Katalikių Moterų Sąjungos 36 kuopos parengimas

• GEGUŽĖS 28-31 d. Karnivalas Lietuvių namuose.

• LIEPOS 11 d. – sekmadienyje 12:00p.p. Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury Rd.

• LIEPOS 18 d. Šv. Jurgio parapijos GEGUŽINĖ – Šv. Jurgio sodyboje 11:30

• RUGPJŪČIO 1 d. sekmadienyje 12:00 p.p. LKVS-gos "RAMOVĖ" rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury gatvėje.

• RUGSĖJO 11 d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties balius ir varžytinės. 7 v.v.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

Lietuvių namų Naujųjų Metų sutikime linksminasi Clevelando Councilman Michael Polensek ir žmona Kathy, prie pirmininkų K. Steponavičiaus ir direktorės Gidonės bei kitų draugų stalo. G.Steponavičienės nuotr.

Paulius Rugšėnas, 9 metų, Clevelando LSK Žaibo narys, laimi 2 vietą – sidabro medalį berniukų bantam (žemiau 11 m.) klasėje, 1992 m. Lake Erie TAC distrikto cross-country pirmenybėse, 1992 m. lapkričio 14 d. Brecksville, Ohio.

romuva / jav

Leidinėlis senojo lietuvių baltiškojo tikėjimo puoselėjimui.

Leidėjas: Lietuvių etninė religinė bendruomenė Romuva JAV-ėse.

Redaktorius: Dr. Audrius Dundzila 6443 Clarendon

Hills Road, Clarendon Hills, IL 60514

Administrato: Vilija (P. O. Box 232, Station D, 4975 Dundas St. West, Etobicoke, Ontario M9A 4X2 Canada).

Kaina: 1.50 US dol. Prenumerata: 4 US dol. JAV-ėse, 6 US dol. kitur.

Čekius rašykite – Romuva JAV

(8)

TRANSPAK praneša:

Į Lietuvą didžiausias skaičius siuntinių Kalėdų šventėms buvo siūsta per TRANSPAK firmą, nes konteineriai į Lietuvą siunčiami dažniausiai. Konteineriai siunčiami dažniausiai ir dabar po švenčių.

Maisto siuntiniai sudaromi iš sūrio, aliejaus, dešrų ir kitų gerų maisto produktų. Prie jų galima užsakyti aspirino ir vitaminų. 55 svarai \$98.

Pinigai pervedami doleriais jūsų giminėms.

TRANSPAK atstovybės veikia Detroit, Clevelande, New Yorke, Hartforde ir netrukus veiks Floridoje.

Taip pat siunčiame **AIR CARGO**

Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

CLEVELANDO

apylinkių gyventojai vežkite – PAK MAIL

RŪTA DEGUTIENĖ

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH. 44092

216 943-4662

TRANSPAK, 2638 W. 69TH ST. CHICAGO, IL 60629
1-312-436-7772

CLEVELANDE ir apylinkėse

DR. JONAS GENYS

Vasario 16 dienos kalbėtojas yra visuomenininkas, buvęs Lietuvos Respublikos, Washingtono LB, Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto ir daugelio organizacijų pirmininkas, Amerikos Etninių Grupių Konferencijos garbės pirm., ALT atstovas Washingtono. Mokslininkas, Maryland Universiteto profesorius, dėstė Vilniaus ir Vytauto Didžiojo Universitete Kaune, kaip Aplinkotyros centro direktorius, paskaitininkas daugelyje pasaulinių mokslinių konferencijų.

RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

LKVS "Ramonė" Clevelando skyriaus visuotinis – metinis narių susirinkimas įvyks sekmadienį, vasario mėn. 21 dieną 4 val. po pietų, Lietuvių namų žemutinėje salėje.

Susirinkime bus renkama skyriaus valdyba, kontrolės komisija ir numatoma veikla 1993-tiems metams. Visi nariai prašomi susirinkime dalyvauti. Taip pat norintieji įstoti prašomi į susirinkimą atvykti. Visi laukiami. Po susirinkimo užkandžiai. Valdyba

ŽAIBO DIENOS

Š.m. vasario 26-28 d.d., Clevelando LSK Žaibas ruošia "Žaibo Dienas", savo gyvavimo 43 metų sukakčiai paminėti.

Šio renginio proga, LSK Žaibas vykdo 1993 m. Š. Amerikos lietuvių vyrų senjorų (virš 34 metų) ir veteranų (virš 44 m.) krepšinio pirmenybes, kuriose numato dalyvauti apie 10-12 komandų iš JAV-bių ir Kanados. Krepšinio varžybos vyks

šeštadienį ir sekmadienį, vasario 27 ir 28 d.d., Boromeo College, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio ir Dievo Motinos parapijos salėje. Turnyro vadovas – Vidas Tatarūnas.

Penktadienio vakare, Lietuvių Namuose vyks turnyro dalyvių registracija – susipažinimas.

Šeštadienio vakare, taipogi Lietuvių Namuose, bus pagrindinis parengimas – vakarienė, "Reverse Raffle", etc. Bilietus galima užsakyti pas Vidą Tatarūną 216-486-7916.

Sekmadienį, Dievo Motinos parapijos svetainėje, Žaibas ruošia pietus, o parapijos auditorijoje vyks krepšinio finalai ir "Žaibo Dienų" užbaigimas.

"Žaibo Dienų" proga, klubas stengiasi įvairiais būdais sukelti lėšų savo veiklai sustiprinti ir šio sezono platiems užsimojimams įvykdyti. Reikia tikėtis, kad Clevelando lietuviška visuomenė parems jaunimo užmojus gausiai atsilankydama į šiuos parengimus.

Tą patį savaitgalį, vasario 27 d., LSK Žaibas, kartu su Toronto LSK Jungtimi, praveda 1993 m. Š. Amerikos lietuvių slidinėjimo pirmenybes, Holiday Valley ski Resort, Ellicottville, N.Y. Pažymėtina, kad šiose varžybose, šalia JAV-bių ir Kanados slidinėtojų, dalyvaus ir svečiai iš Lietuvos ir Australijos. Varžybų vadovas – Vytenis Čiurlionis, tel. 216-481-1525. amb

TAUPA vasario 16-tą dieną antradienį bus uždaryta.

Moterys gamina koldūnus.

Užsisakyti

telefonu 486-3884

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO 75-Ų METŲ MINĖJIMAS CLEVELANDE [VYKS SEKMADIENĮ, VASARIO 14 D.]

9:45 vėliavų pakėlimas prie Laisvės paminklo. Iškilmingos šv. Mišios 10:00 val. Dievo Motinos bažnyčioje. 10:30 val. – Šv. Jurgio bažnyčioje.

IŠKILMINGAS MINĖJIMAS

4:00 val. p.p. – DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJE

Kalbės profesorius dr. JONAS GENYS iš Washingtono. Meninę dalį atliks Šv. KAZIMIERO LITUANISTINĖS MOKYKLOS mokiniai, vadov. muz. RITOS KLORIENĖS ir EGLĖS LANIAUSKIENĖS

Įėjimas – \$3 dol. auka išlaidoms padengti, **vaikams veltui.**

Visus lietuvius maloniai kviečiame atsilankyti.

J.A.V. Lietuvių Bendruomenės
Clevelando
Apylinkės Valdyba

Amerikos Lietuvių Tarybos
Clevelando
Skyriaus Valdyba

SAULUTĖ PATARNAUJA MIŠIOMS

Clevelando Šv. Jurgio Parapijos Tarybai paskatinus, Saulutė Tamošiūnaitė kartu su jos broliukais Matu ir Tadu Tamošiūnais š.m. sausio mėn. pradėjo tarnauti Mišioms prie altoriaus.

Ger.J.

GALIMI MAŽESNI MOKESČIAI

Namų savininkai, kurie yra 65 m. amžiaus arba nedirbanti ("disabled"), dėka Ohio "Homestead Exemption" programos gali suma-

žinti nekilnojamo turto mokesčius, jei turi \$16,500 arba mažiau metinių pajamų. Informacijai gauti skambinkite į County Auditor's Office telefonu 443-7050.

Ger.J.

UŽGAVĖNIŲ BLYNAI

Clevelando Šv. Jurgio Parapijos Taryba sekmadienį, š.m. vasario 21 d., po 10:30 val. Mišių rengia Užgavėnių blynų priešpiečius parapijos salėje. Visi yra kviečiami šion viešnagėn.

Siuntiniai į Lietuvą -

 atlanta IE

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Kainos - jau nuo 58 centų už svarą

Pasiteiraukite dėl skubesių oro kargo siuntinių.

Kainos - jau nuo \$ 2.50 už svarą

Greitai pristatomi pinigai Lietuvoje doleriais.

Jūsų patogumui galite įsigyti dėžių siuntiniams

Dirbame: antr.-penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v., šeštadienį

nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet

Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

Nemokamas tel. 1-800-775-SEND

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236

KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į
KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE
RITAI STAŠKUTEI
932-6100

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *

penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *

sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street. Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina
teikianti jaukią atmosferą liūdesio
valandoje. Didelė aikštė automobi-
liams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

STIPENDIJOS STUDENTAMS LIETUVOS UNIVERSITETUOSE

Aukštasis mokslas Lietuvos Universitetuose artėja prie kritiškos stadijos. Sunki Lietuvos ekonominė padėtis atitraukia daug gabių studentų nuo aukštojo mokslo tęsimo. Verslai, prekyba, juodoji rinka, nelegalus uždarbiavimas užsienyje pasidarė patrauklus užsiėmimas Lietuvos jaunimui. Šis atitraukimas jaunimo nuo aukštojo mokslo silpnins Lietuvos perspektyvas siekiant demokratijos ir ekonominio gerbūvio. Lietuvos Universitetų finansinis statusas yra gan sunkus ir tik mažuma studentų gauna piniginę paramą.

Atsižvelgiant į šias universitetų ir studentų problemas, prieš pusę metų buvo įsteigtas JAV lietuvių akademinis fondas pagelbėti studentams Lietuvos universitetuose. Pagrindinis tikslas tai įkurti tiesiogines stipendijas magistrų ir daktarų studijoms. Suma vienos stipendijos yra \$200 – \$250 dolerių per metus. Tai yra gan maža suma, bet ji iš dalies padengtų vieniems metams studentės pragyvenimo ir mokslo išlaidas. Stipendijos yra įkuriamos pagal mecenato pateiktą pavadinimą, mokslo sritį ir parinktą universitetą. Universiteto paskirtas komitetas įteikia šias stipendijas gabiausiems studentams. Universitetas ir studentas/ė informuoja mecenatą apie jo/jos stipendijos stovį.

Pirmų šešių mėnesių laikotarpyje buvo įkurta apie 40 šios formos stipendijų. Lietuvos universitetai ir stu-

dentai yra dėkingi rėmėjams kurie suprato, kad Lietuvos ateitis priklausys nuo išlavinto jaunimo ir aukšto lygio intelekto. Tautos, kurios nualino aukštąjį mokslą yra sužlugusios be ateities perspektyvų. Mes išeivijos lietuviai turime suprasti šios problemos svarbumą ir prisidėti prie aukštojo mokslo vystymo laisvoje Lietuvoje. Jūsų stipendija bus geriausia dovana šiam jaunuoliui /ei suteikiant galimybę baigti studijas ir įsijungti į Lietuvos dvasinį, kultūrinį ir ekonominį atkūrimą.

Studentams remti tiesioginės stipendijos yra įsteigtos keturiuose universitetuose: Kauno Technologijos Universitete, Vilniaus Universitete, Vilniaus Technikos Universitete, Vytauto Didžiojo Universitete.

Stipendijų koordinaciją išeivijoje atlieka Prof. Rimas Vaičaitis. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Fondas suteikia finansinius pa-

tarnavimus pervedant stipendijų pinigus į Lietuvos universitetus. Lietuvos universitetams yra atidaryta bankinė sąskaita ir užregistruota federalinėje valdžioje (IRS). Visą paaugotą sumą galima nurašyti nuo mokesčių. Čekį rašyti:

LITHUANIAN WORLD
COMMUNITY FOUNDATION ir siųsti

Prof. Rimas Vaičaitis
14 Mallard Dr.
West Nyack, N.Y. 10994
Tel. D: 212-854-2396
N: 914-634-8923

Norint daugiau informacijos rašyti ar skambinti Prof. Rimui Vaičaičiui.

PENSIJOS JAV LIETUVIAMS, GRĮŽTANTIEMS Į LIETUVĄ

(Washingtonas, 1993 m. sausio 26 d.) Pastaruoju metu į Lietuvos Respublikos ambasadą Washingtone dažnai kreipiasi asmenys, kurie norėtų gyventi Lietuvoje, bet nėra tikri, ar jiems bus mokamos JAV pensijos.

JAV Socialinės apsaugos administracija pranešė Lietuvos Respublikos ambasadai Washingtone, kad JAV piliečiams, gyvenantiems

Lietuvoje bus mokamos pensijos, nepriklausomai nuo to, kiek ilgai jie ketina ten būti.

Asmenims, kurie nėra JAV piliečiai, bet legaliai čia gyvena bei pagal įstatymus gali gauti ar gauna pensijas, ir kurie ilgesnį laiką norėtų pabūti Lietuvoje, pensijos bus išmokamos tik jiems įvykdžius tam tikrus JAV Socialinės apsaugos

Nuotraukoje dalis Lietuvių Centro Sodybos gyventojų po dr. Antano ir Birutės Butkų pašnekėsio apie Lietuvą. Dr. Antanas Butkus kasmet būna Lietuvoje ir bendradarbiauja su Valstybiniu eksperimentinės ir klinikinės medicinos institutu ir yra jo Senato narys. Dr. Birutė Butkienė yra minėto Instituto mokslinė sekretorė ir vadovauja Biochemijos laboratorijai. Jie papasakojo apie padėtį Lietuvoje, iš kurios sugrįžo prieš porą mėnesių, rinkimus į Seimą ir būsimus Prezidento rinkimus. Pašnekėsų truko virš poros valandų, buvo gausių klausimų.

administracijos reikalavimus.

Išsamesnę informaciją šiais klausimais galima gauti artimiausioje Socialinės apsaugos administracijos įstaigoje (U.S. Social Security Office) arba JAV Socialinės apsaugos administracijos centre (U.S. Social Security Administration) adresu:

Social Security Administration
P.O. Box 1756

Baltimore, Maryland
21235-0001
o taip pat JAV ambasados
Vilniuje Konsuliniam
skyriuje:
Akmenų 6
2500 Vilnius
Lietuvos Respublika
tel.: (7-0122) 223-031
fax.: (7-0122) 222-779

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Brangiai motinai

A. A.

ALBINAI STANAITIENEI

Australijoje mirus, užjaučiame jos dukterį ALDONĄ SANDARGIENĘ bei visus artimuosius ir siunčiame paguodos žodį

Elena ir Juozas Ambrozaičiai
Algimanta Dautartienė
Elena Garkienė
Vladė ir Gediminas Lapėnai
Ada Monkienė
Aldona ir Juozas Sodaičiai
Regina ir Bronius Snarskiai
Serafina Sukarevičienė
Birutė Kozicienė

ČESEI, ALDONAI, GENEI,

jų šeimoms, brangiai mamytei mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia kaimynas

VYTAUTAS A.

Česlovo Grincevičiaus 80 metų amžiaus pagerbimo dalyviai Lituanistikos tyrimų ir studijų centro bendradarbiai. Sėdi: S. Petersonienė, jubilatas Česlovas Grincevičius, Aldona Grincevičienė, dr. Jonas Račkauskas ir Bronius Juodelis. Stovi: Arūnas Zailskas, Julija Rocevičienė, svečias, Magdalena Stankūnienė, Halina Moliejienė, Virginija Džiovinienė, Aušra Lopatienė, Liudas Kairys ir Skirmantė Jakštaitė.

Martyno Vidzbelio nuotr.